Technische vragen programmabegroting 2024-2027 – Versie 6 november Tweede ronde en gedeelte derde ronde

Gemarkeerd GRIJS = nieuwe vragen en antwoorden vanuit de tweede vragenronde
Gemarkeerd ORANJE = nieuwe vragen en (indien al beschikbaar) antwoorden vanuit de derde vragenronde

Vraag	Antwoord
Financiële positie	
Bij het bestuderen van de programmabegroting valt ons het een en ander op bij de structurele begrotingssaldi op pagina 18. Ik volg de logica hier niet helemaal met de plussen en minnen: Bijvoorbeeld het saldo van 2023: Een nadeel van 2.078.000 in het resultaat en een nadeel van 8.726.000 maakt hier een voordeel van 6,6 miljoen. De vraag is of ik hier de plusjes en minnetjes niet verkeerd interpreteer. Bij een + staat namelijk hogere uitgaven en lagere inkomsten, maar wordt dan niet hogere uitgaven en hogere inkomsten bedoeld, want dan komt dit logisch over.	In het overzicht waar we het structurele begrotingssaldo presenteren corrigeren we de incidentele baten en lasten met het begrotingssaldo (Regel 1 (=saldo begroting) minus regel 2 (=saldo van de incidentele baten/lasten)). We hanteren de systematiek dat een '+' een nadeel betekent en een '–' een voordeel. Dus de plussen en minnetjes staan goed boven het overzicht. In 2023 hebben we een nadelig saldo van ruim € 2 miljoen (+ is nadeel). We hebben per saldo € 8,7 miljoen aan incidentele lasten (+ is nadeel). Want de incidentele lasten zijn hoger dan de incidentele baten. Wanneer we dit saldo van incidentele lasten uit het nadelig saldo halen (er dus vanaf halen) krijgen we een voordeel van € 6,6 miljoen (- is voordeel: lagere uitgaven). We hebben forse incidentele lasten in 2023, hoger dan het nadelige saldo van de begroting. Dit betekent dat per saldo het structurele saldo voordelig is.
Ik heb een vraag over de aanbiedingsbrief. Bij stedelijke vernieuwing staat: 'Vanwege de forse rentestijgingen zijn de gereserveerde budgetten minder waard geworden'. Dat snap ik niet. Als de rente stijgt, krijg je toch meer rente (als het tarief variabel is) of evenveel (als de rente vast staat), maar toch niet minder? Graag uitleg.	Als gemeente moeten we voor investeringen ook geld lenen bij de bank (vaak via Bank Nederlandse Gemeenten). We hebben bijvoorbeeld structureel geld begroot hebben voor diverse projecten, zoals voor een nieuw theater. Deze jaarlijkse kosten bestaan dan uit afschrijving (vergelijkbaar met aflossing) én rente. Bij een hogere rente ben je elk jaar meer geld kwijt aan rentekosten en kun je dus met hetzelfde structurele budget minder geld lenen. Dit is vergelijkbaar met een hypotheek voor een huis. Je betaalt deze uit je maandelijkse salaris. Als de rente stijgt, kun je bij hetzelfde salaris minder geld lenen bij de bank.

Vraag	Antwoord
	Dan moet je meer geld vrijmaken uit je salaris zodat je hetzelfde kunt blijven lenen, maar dan betaal je wel jaarlijks meer rente.
Is inmiddels geborgd dat de programmabegroting een behandeling krijgt die je van een professionele planningscyclus mag verwachten, dus inclusief volwaardige en professioneel ingerichte evaluatie ?	Ja, de gemeenteraad heeft in juli 2023 de financiële verordening artikel 212 vastgesteld met daarin afspraken over de inrichting van de P&C cyclus. Deze is inclusief de programma- evaluatie. De cyclus is vergelijkbaar met andere gemeenten en naar onze mening professioneel ingericht met een duidelijke kaderstelling via een kadernota en een vertaling hiervan in een programmabegroting. Daarbij rapportages over het lopende jaar en ter afronding een programma- evaluatie en een programma jaarrekening.
Welke verplichte beleidsindicatoren worden voorzien in deze programma begroting?	De verplichte indicatoren, die worden voorgeschreven vanuit landelijke verslagleggingsvoorschriften staan per programma in paragraaf 3.5 “waar staat je gemeente”.
Het tijdtraject voor beschouwing en behandeling staat niet goed in verhouding tot het belang van de begroting. Dit moet beter georganiseerd kunnen worden om de raad voldoende de kans geven om zich een gegronde mening te vormen, onderzoek te doen en voldoende tijd beschikbaar te houden voor de behandelingsdebatten. Dat is nu niet het geval. Wat vinden de stellers hiervan?	Het proces is ingericht conform de afspraken die gemaakt zijn in de financiële verordening artikel 212. Aangezien de kaderstellende rol zowel bij kadernota (voorjaar) en de programmabegroting (najaar) plaatsvind vinden we dat hiervoor voldoende ruimte en tijd is voor debat. Verder bepaalt de raad zelf haar vergadercyclus via de agendacommissie. Dus als er meer tijd moet komen voor debatten dan is dat in principe mogelijk.
De financiële verhouding tussen programma veiligheid en besturen in veranderende tijden lijkt buiten alle proporties, zeker anno 2023. Wat vinden de stellers hiervan?	We vinden dit niet uit verhouding staan, omdat in programma besturen in veranderende tijden ook alle overheadkosten zijn opgenomen.
De gemeente leeft op te grote voet. Er worden te hoge uitgaven begroot, waar per post veel minder baten tegenover staan. Daarnaast worden de uitgaven in hoofdgroepen een soort van 'specificatie' gegeven terwijl dat aan de baten zijde niet gebeurt. Hoe weten we nu dat: De baten niet te optimistisch begroot zijn? Er geen afbreukrisico is t.a.v. de baten?	We werken met een sluitende begroting voor 2024, dus we zijn het niet eens met de stelling. Het is logisch dat we per post veel meer kosten begroten dan inkomsten. Dit is inherent aan hoe gemeenten gefinancierd worden. We krijgen vanuit het Rijk een grote som geld, de algemene uitkering. Dit geld is onze grootste inkomstenbron en daarmee moeten we onze uitgaven bekostigen. Deze algemene uitkering staat begroot op programma 10. We hebben in de programmabegroting uitgebreid een toelichting gegeven op deze belangrijkste inkomstenbron de algemene uitkering en de risico’s inclusief het ravijnjaar die we hierin zien.

Vraag	Antwoord
Waar worden bestemmingsvoorzieningen/beschikbaar gestelde rijksgelden opgenomen en in relatie gebracht met de begroting, de indeling en de -tekst (zoals vanuit het COA)?	We kennen reserves en voorzieningen. Stortingen en onttrekkingen aan reserves vinden binnen de begroting plaats. We maken ook een aparte nota reserves, hierin staan alle reserves met toelichtingen erbij. Voorzieningen zijn schulden, dus u bedoeld waarschijnlijk me uw vraag "bestemmingsreserves". Inkomsten vanuit het COA worden als inkomst geboekt in de exploitatie. Net als uitgaven. Een eventueel saldo tussen inkomsten en uitgaven worden gestort in een bestemmingsreserve.
waarom kiezen de steller ervoor om dat toch zo risico zoekend aan de wind te zeilen?	We zijn het niet eens met de stelling dat een goed bestuur rekening houdt met een worst case scenario. Daarmee zou je te veel maatschappelijk geld reserveren en uiteindelijk niet besteden. 50% vinden we een realistische benadering.
Hoe kan de gemeente per post bezuinigen? De uitgaven staan immers vaak in schril contrast met de inkomsten.	Zie eerder antwoord over relatie tussen uitgaven en inkomsten. Per post kan op diverse manieren bezuinigd worden, o.a. door beleidsaanpassingen.
Afvalbeleid: op welke manier wordt dit proces professioneel getoetst en begeleid? Waarom wordt er niet ingezet op de verbetering van het proces?	Dit is naar onze mening geen technische vraag maar hier wordt een bestuurlijk standpunt ingenomen over nieuwe afvalbeleid.
in de ambities van de 100.000 gemeente. Waar komt die ambitie vandaan, welke gevolgen worden daar dan voor voorzien in de begroting en hoe wordt dit streven bevestigd of getemperd door de raad?	Deze ambitie sluit aan bij eerdere kadernota's e.d. Het gaan niet om feitelijke aantal inwoners, wel om als stad een schaalsprong te maken. Onze ambities op het gebied van wonen, mobiliteit, cultuur etc sluiten hierbij ook aan.
Daarom stellen wij voor om € 15 miljoen uit onze algemene reserve te halen De voorzieningen voor opvang van ontheemden wordt niet besproken maar kan met doelmatigheidsaanpassingen (zonder concessies te doen aan de gewenste omvang en kwaliteit) is de dekking volledig uit de exploitatie te realiseren en komt een vergelijkbare reserve vrij. Waarom wordt die hele beschouwing gemist?	We maken hierin andere keuzes. De inzet van de algemene reserve is gericht op compensatie van rentestijging voor ruimtelijke ambities. Deze stijging van rentekosten heeft geen relatie met de reserve voor vluchtelingenopvang.

Vraag	Antwoord
Het Rijk verlaagt dan de uitkering aan gemeenten in het Gemeentefonds met circa € 3 miljard. Wat is de betekenis voor Oss en welke plannen zij er om deze reductie te kunnen opvangen?	Dit betekent voor Oss dat we naar verwachting circa € 18 miljoen minder algemene uitkering ontvangen vanaf 2026. Hiermee is bij de berekening van de algemene uitkering al rekening gehouden. Deze korting is dus al verwerkt in voorliggende begroting. O.a. door voor diverse grote opgaven reserves ('spaarpotten') aan te leggen in plaats van in de structurele begroting op te nemen.
Wij vinden het gepast om in ieder geval de helft van deze reële risico's in onze begroting te verwerken. Waarom dan de helft? Dat doen we vanaf 2026 en dat leidt tot tekorten in de laatste 2 jaren, die door de daling van het Gemeentefonds al een flink onder druk staan. Waarom pas vanaf 2026?	Per 2026 omdat dan de risico's optreden. De onderliggende posten (extra subsidie voor Muzelinck en Groene Engel) zijn voor 2024 en 2025 met gelden afgedekt in de begroting. Voor de helft: zie eerder antwoord. Hierin zijn in de toekomst ook nog keuzes te maken.
Per saldo presenteren we daarmee een begroting die niet sluit en meer risico's kent dan we gewoon zijn. Betekent dit dan niet ook dat we anno 2023 gaan anticiperen door de uitgaven te verlagen en reserves op te bouwen i.p.v. uit te putten? Waarom wordt dat niet besproken, in keuzes uitgewerkt en de resultaten in de begroting opgenomen?	Onze algemene reserve voldoet aan de minimale norm en biedt dus voldoende ruimte om tegenvallers op te vangen. We putten deze dus niet uit, zoals u stelt. We zetten deze verantwoord in. We monitoren vooral de landelijke ontwikkelingen en volgen de ontwikkelingen van de algemene uitkering. We hebben tijd als we in de toekomst moeten gaan bezuinigen, dus is het niet nodig om al in 2023 te starten hiermee. We vinden het opstarten van een bezuinigingsoperatie nu niet efficiënt en zou ook meer onrust veroorzaken dan op dit moment noodzakelijk.
Er volgt een beperkte stijging van de OZB en de afvalstoffenheffing Hoe verhoudt dit zich met de mogelijkheden om de uitgaven te beperken, bijvoorbeeld uitgavenbeperking (bezuinigen), heroverweging van subsidiebeleid, investeringen, toekenning van leningen, vertragen van toekomstige ontwikkelingen etc.? Waarom worden die mogelijkheden niet besproken en de keuzes niet verwerkt in de begroting om daarna de lastenverhoging (of -verlaging) vast te stellen?	We volgen de vastgestelde koers uit de kadernota 2024. Zowel voor de OZB (beperkte verhoging) als voor de afvalstoffenheffing (kostendekkend tarief). De koers in de kadernota is ook vastgesteld om op dit moment niet te gaan bezuinigen.
Wordt het gezien het tijdframe en de toegenomen fiscale en maatschappelijke belasting van de bevolking, niet tijd om te streven naar lastenverlaging van de bevolking?	Onze lokale lastendruk is fors langer dan landelijk gemiddelde. Dus we zijn altijd al erg kritisch op deze lokale lastendruk.

Vraag	Antwoord
Gezien de financiële ruimte de afgelopen jaren en de economische ontwikkelingen willen we geen bezuinigingsoperatie opzetten. Wel moeten we kritisch zijn in de wensen voor nieuw beleid. Er is nogal een spectrum tussen geen maatregelen en een bezuinigingsoperatie. De beschouwing, beoordeling en keuze is aan de gemeenteraad. Het is vreemd dat de koers van de begroting kennelijk al is bepaald door louter kritisch te zijn op nieuw beleid. Waarom gebeurt dat?	Deze koers is door de gemeenteraad vastgesteld in de kadernota 2024. Als college vinden we deze koers op dit moment nog steeds financieel solide.
Tijdelijke inkomensondersteunende maatregelen vallen in 2024 weg, waardoor zonder aanvullend beleid de koopkracht van huishoudens met de laagste inkomens daalt en de armoede stijgt; De overheidsfinanciën verslechteren op de korte en de middellange termijn. Prudent begrotingsbeleid is daarom geboden; De inflatie blijft dit jaar hoger dan eerder gedacht. Ook in 2024 blijft de inflatie hoger dan normaal. Wat is het effect van deze bedreigingen voor de koers en inhoud van de begroting?	Deze ontwikkelingen zijn mede leidend geweest bij de koers en inhoud van deze begroting. Dit doen we o.a. door: - Kritisch te zijn om kostenontwikkelingen en op posten nieuw beleid - We houden zo goed mogelijk rekening gehouden met de hogere inflatie. - We zijn kritisch op de lokale lastendruk - We trekken extra geld uit voor armoede en schulden - Etc - Etc
In de koers van de begroting wordt niets vermeld over de noodzakelijke bijsturing en beschouwing, terwijl in de aanbiedingsbrief staat opgenomen: Die toekomst is echter niet zonder risico's. Gecombineerd met de teruglopende bijdragen in het gemeentefonds leidt dit tot tekorten in de laatste 2 jaar. Wij vinden dit verantwoord én het verplicht ons om continue de vinger aan de pols te houden. Om bij te sturen, vanuit een weloverwogen analyse wat nodig is voor Oss en financieel acceptabel is op de lange termijn. Daarbij wordt geen verband gelegd met de beperking van uitgaven, dat zou je dan juist bij kaders en uitgangspunten verwachten. Waarom wordt dit niet opgenomen in de koers (en daarmee van invloed op de gehele begroting) ? Wat voorziet men hierin als noodzakelijk en gewenst?	Zie eerdere antwoorden op vergelijkbaar gestelde vragen. De tekst in de koers voor de begroting sluit volledig aan bij de aanbiedingsbrief.
We presenteren een sluitende begroting voor de jaren 2024 en 2025. Onvermeld blijft dat dit alleen kan door de reserves aan te spreken. Waarom?	Deze stelling klopt naar onze mening niet.

Vraag	Antwoord
	De begroting is sluitend, zoals we deze hebben gepresenteerd op bladzijde 9 van het boekwerk. Dit doen we niet door reserves aan te spreken. We zetten wel reserves in, maar dit doen we vooral ook voor incidentele kosten. De mate waarin de begroting structureel sluitend is, laten we zien door een berekening te maken van het structurele saldo van de programmabegroting. Deze is voor de jaren 2023 en 2024 ruim positief.
Voor de jaren 2026 en 2027 is de begroting niet sluitend en krijgen we te maken met jaarlijkse tekorten. Op de oorzaken wordt uitvoering ingegaan. De vraag hoe deze (worst aces) periode van stabiele achteruitgang wordt aangepakt en reeds nu (vanaf 01012024) op geanticipeerd blijft onbehandeld. Hoe voorziet het college in die noodzakelijke aanpassingen, behoudens interen op de reserves?	Zoals eerder aangegeven in eerdere technische vragen: We monitoren vooral de landelijke ontwikkelingen en volgen de ontwikkelingen van de algemene uitkering. We hebben tijd als we in de toekomst moeten gaan bezuinigen, dus is het niet nodig om al in 2023 te starten hiermee. We vinden het opstarten van een bezuinigingsoperatie nu niet efficiënt en zou ook meer onrust veroorzaken dan op dit moment noodzakelijk.
Een stabiele koers is noodzakelijk in deze tijden van grote onzekerheid. De stortingen in de reserves nemen van 100% in 2024 tot 12% in 2027. Hoe verhoudt dat zich met elkaar? Hoe staan de reserves er dan in 2027 voor met name gelet op de risicobeheersing als er in 2027 bijna 60 miljoen is onttrokken aan de begroting?	We storten in de komende jaren relatief veel in reserves omdat we incidentele begrotingsruimte hebben. We zetten deze reserves dan in de toekomst verder in. Het doel van reserves is om ze uiteindelijk te gaan besteden om beleidsdoelen na te streven. We vinden het daarom verantwoord om deze reserves te besteden. Stortingen en onttrekkingen van reserves zijn een bevoegdheid van de gemeenteraad. Daarom worden voorstellen hiertoe altijd voorgelegd aan de gemeenteraad.
De bekostiging van nieuw beleid kan alleen plaatsvinden als er bij na 40 miljoen euro wordt onttrokken aan de reserves **in 2023**. Dat is 9 miljoen meer dan de stortingen bedragen. De vraag is waarom dit effect niet is voorzien of naar voren gekomen in de evaluatie? Iets verderop lezen we: *De ruimte in de kadernota was beperkt. In de kadernota zagen we al dat we grotere ambities hadden dan de aanwezige financiële ruimte en werkten we toen met tekorten voor de jaren 2026 en 2027 van ruim € 1 miljoen. Dit financiële kader is het vertrekpunt van deze programmabegroting.* Ook hier blijft onvermeld dat de evaluatie dit jaar inhoudelijk niet heeft plaatsgevonden. Waarom? Mede daardoor is het proces niet goed doorlopen en voorziet het college onvoldoende in de gelegitimeerde	We snappen uw vraag niet (wat u bedoeld waarom effect niet naar voren is gekomen uit de evaluatie). De cijfers waar u naar verwijst betreffent mutaties in de reserves, zoals deze eerder door de gemeenteraad zijn vastgesteld op basis van de programmabegroting 2023-2026, inclusief vastgestelde wijzigingen door de gemeenteraad na die periode (bijvoorbeeld via de financiële rapportage). Dit is dus geen verrassing, maar voortzetting van vastgestelde besluiten. Het financiële kader bij de kadernota blijft leidend. We hebben in de kadernota de effecten uit de jaarrekening 2022 meegenomen en op dat moment gekeken naar de ontwikkelingen van de algemene uitkering.

Vraag	Antwoord
behoefte van de gemeenteraad. Ook had de evaluatie een bijdrage gegeven aan de vereisten en behoeften van de raad. Hoe ziet het college haar taak in juist die rol in het planning en control proces in de toekomst?	In deze programmabegroting hebben we gekeken naar de ontwikkeling van diverse budgetten en voor 2023 en volgende jaren bijstellingen gedaan (o.a. via 3O ontwikkelingen). Wat ons betreft werken we dus met een goede Planning & Controlcyclus waarin we diverse instrumenten hebben waarbij we terugkijken, bijstellen en vooruitkijken.
We presenteren een sluitende begroting voor de jaren 2024 en 2025. Voor de jaren 2026 en 2027 zijn er tekorten ter hoogte van respectievelijk circa € 4 en € 3 miljoen. Dit zijn naar onze mening acceptabele tekorten. In de redenatie is niet meegenomen welke consequenties de belasting en de verminderde opbouw van de reserves met zich meebrengt terwijl we dit alles, bij ongewijzigd regeringsbeleid, hard nodig zullen hebben. Daarnaast zal na de coalitieperiode een financieel raamwerk ontstaan dat de lasten voor de inwoners opdrijft. Waarom heeft het college deze situatie niet volledig beschreven, de risico's voor de komende jaren eruit gedistilleerd en beschreven waarom het college kiest voor deze laisser faire aanpak?	Deze vraag hebben we eerder beantwoord. In het kort kiezen we bewust voor deze stabiele koers, hebben we een algemene reserve die voldoende buffer biedt en hebben we een stabiele lage lokale lastendruk.
Structurele compensatie ravijnjaar Hierbij wordt alleen het laatste jaar een bijdrage voorzien, wat wordt hiermee bedoeld?	Ter compensatie van dit ravijnjaar heeft het kabinet een bedrag van € 1 miljard structureel beschikbaar gesteld voor 2026 en 2027. Dit is voor ons een bedrag van € 4,8 miljoen. In de programmabegroting 2023-2026 hebben we ervoor gekozen om 75% van dit bedrag structureel in te zetten. Dit is 75% van het saldo van de septembercirculaire = € 3,4 miljoen. Dit omdat nog niet duidelijk was of we het bedrag in 2027 ook zouden ontvangen. Nu ook de volledige compensatie voor het jaar 2027 beschikbaar komt geeft dit ruimte ter hoogte van € 1,1 miljoen.
Toekomstige investeringen onderwijshuisvesting Waarom wordt dit niet ondergebracht bij Investeringen onderwijshuisvesting 2024-2027 en waarom beloopt dit totaal in 2027 meer dan een miljoen euro?	Omdat we voor het inzicht die apart wilde presenteren. Op het programma zijn deze posten ook afzonderlijk toegelicht. De investeringen 2024-2027 zijn kosten gebaseerd op het investeringsplan 2024-2027 De post toekomstige investeringen betreft kosten van investeringen die na 2027 ontstaan, maar waarvoor we op dit moment al wel geld willen reserveren.

Vraag	Antwoord
	Deze investeringen vallen wel buiten de planperiode van de begroting, maar komen er wel aan.
Extra subsidie Cultuurpodium Groene Engel 2023 en 2024 ook i.r.t. Verkoop groene Engel (bij algemene reserve) en Extra subsidie culturele instellingen (Muzelinck en Groene Engel) (bij risicoposten) Extra subsidie Muzelinck 2023 en 2024 Bij risicoposten wordt aangegeven: *Dit is noodzakelijk om deze instellingen in deze jaren overeind te houden. Op basis van een nieuwe subsidiesystematiek te kijken naar de opdracht en activiteiten/ projecten van deze instellingen en de daarbij passende jaarlijkse subsidie.* Het bovenstaande heeft (gekscherend bedoeld) een hoog 'Willy Wartaal' gehalte. Er is geen beschouwing beschikbaar, waaruit de noodzaak blijkt en evenmin wordt de nieuwe subsidiesystematiek verklaard. Er is geen relatie gelegd hoe vanuit het verleden naar de toekomst wordt gewerkt en geborgd, welke doelen met die enorme subsidies worden gehaald en hoe al dit soort begrotingssubsidies zich verhouden met: 1. Subsidiebeleid Oss 2. De positie t.o.v. overige subsidieontvangers in Oss Daarnaast is het begrotingstechnisch niet acceptabel om een voorschot te nemen op een nog te nemen besluit. Kunt u daarvoor een volledige en navolgbare beschouwing verzorgen van het bovenstaande? N.B. In het betreffende programma wordt nog nader ingegaan op de situatie van de Groene Engel.	Er is gekozen voor de volgende aanpak ten aanzien van Muzelinck en Groene Engel: 1. Incidenteel oplossen van de tekorten in 2023 vanwege het feit dat we deze voorzieningen en de activiteiten en taken die zij uitvoeren, willen behouden voor Oss. In de cultuurnota Cultuur verbindt OnSS! is het instand houden van de culturele infrastructuur met kernpartners zoals Muzelinck en Groene Engel een doelstelling van beleid (past dus bij subsidiebeleid Oss). 2. In nauwe samenwerking met de betreffende organisaties is de begroting voor 2024 ingevuld. Ook daar zien we de tekorten oplopen die we niet willen laten ontstaan. Daarom stellen we voor dat we beide organisaties financieren naar de behoefte die vanuit de begroting naar voren komt. Dit voorkomt dat we tussentijds of achteraf tegen financiële problemen aanlopen, waar anderen wel voldoende middelen ontvangen voor het uitvoeren van hun taak (positie t.o.v. overige subsidieontvangers in Oss). 3. Bij de kadernota 2025 en programmabegroting 2025 zal de financieringsbehoefte in relatie tot de taak die de beide organisaties hebben, voor de langere termijn in kaart gebracht worden. We zoeken daarbij naar een manier die objectief toetsbaar is. Dat is de nieuwe subsidiesystematiek waar aan gerefereerd wordt in de tekst. 4. De financiële problemen bij beide genoemde organisaties zijn dermate dat het niet lukt om de organisatie overeind te houden bij gelijkblijvend budget. Nu niets doen (dat is geen tekort oplossen voor 2023 en 2024), betekent afbouwen van Muzelinck en Groene Engel. We lopen daarmee niet vooruit op een besluit maar bieden ruimte aan het nemen van een structureel besluit.
Onvoldoende uitleg in programmabegroting voor onderstaande posten: *Extra capaciteit voor uitvoering investeringen voor onderwijs, sport en ontmoeten* *Versnelling klimaat- en energiebeleid (CDOKE)* *Rentestijging ruimtelijke ambities* *Voorbereidingskosten spooragenda*	In het hoofdstuk 'Financiële positie' hebben we een samenvatting gegeven van de financiën. Binnen de programma's hebben we deze posten verder toegelicht. Bij het onderdeel '4. Financiën' binnen de verschillende programma's staan deze posten toegelicht in de categorie 'Nieuw beleid'. Hier vindt u een uitgebreidere toelichting en onderbouwing.

Vraag	Antwoord
Inzet algemene reserve *Intern kennis en expertisecentrum participatie* *Verhogen opleidingsbudget en reiskostenvergoeding organisatie* *P&O: werving & selectie, onboarding en verzuim* *Secretariaat bedrijfsvoering* *Monitoring & Response en Identity Accesmanagement* *Adviseur digitalisering, communicatie en procesadviseur* Kunt u een verklaring/noodzaak/aanleiding verzorgen bij deze onderwerpen?	
Hervormingsagenda jeugdzorg: *Op basis van dit advies hebben de gemeenten extra geld ontvangen.* Hoeveel en gebaseerd op welke verbetering of tekortkoming, is hier sprake van terugwerkende kracht?	In de hervormingsagenda jeugdzorg zitten diverse ontwikkelingen: - We kregen extra geld voor de uitvoering van jeugdzorg. Eerst incidenteel en dit is later structureel geworden (geen terugwerkende kracht). Circa € 10 miljoen voor onze gemeente. - Op basis van de hervormingsagenda jeugd moeten we besparingen realiseren en worden we op het budget gekort, oplopend tot circa € 5,5 miljoen in 2027. - In het voormalige landelijke coalitieakkoord is nog een aanvullende besparing opgenomen van circa € 2,8 miljoen. Dit is aanvullend op het advies van de commissie van wijzen. Hiervan is afgesproken dat dit een rijksverantwoordelijkheid is. Maar al wel verwerkt in de budgetten die wij krijgen en dus hebben voor jeugdzorg. - Uitvoeringskosten voor het ministerie: ook is het budget nog gekort uitvoeringskosten die het ministerie moet maken voor de hervormingsagenda. Circa € 0,5 miljoen voor ons. Dit is ook gekort op ons budget. Zoals aangegeven in de begroting. Als we dit doorrekenen (de verlaging van de budgetten en vergelijken met de prognose van de huidige kosten) dan verwachten we de eerste jaren 2023-2024 nog een beperkt overschot. De jaren erna ontstaan er tekorten (circa jaarlijks € 4,6 miljoen). Hiervan is dus € 2,8 miljoen rijksverantwoordelijkheid en € 1,8 miljoen moeten we zelf besparen op basis van de hervormingsagenda.

Vraag	Antwoord
Hervormingsagenda jeugdzorg: *Deze commissie heeft ook geoordeeld dat er in de komende jaren een besparing gerealiseerd moet worden.* Is dit voor Oss realistisch en acceptabel, zijn er vervolgstappen noodzakelijk?	We zien hier een fors risico. Daarom hebben we een risicopost opgenomen in deze begroting van € 0,9 miljoen. We hebben dit risico ook verder toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Daarin geven we aan: *We volgen het implementatieplan van de VNG voor de maatregelen in de Hervormingsagenda. Verder volgen we de ontwikkelingen rondom de extra Rijksbesparing op jeugdhulp.* *Vooruitlopend daarop maken we zelf een eerste analyse van de besparingsmaatregelen in de Hervormingsagenda, vertaald naar de Osse situatie.* *Vervolgstappen zijn om samen met de regio een scherpe analyse te maken van de maatregelen uit de hervormingsagenda. Wat hebben we als regio al gedaan (hier zit gene tot beperkte ruimte tot besparing) en waar liggen nog kansen.*
Hervormingsagenda jeugdzorg: *Uitvoeringskosten hervormingsagenda ministerie: we krijgen een korting voor de landelijke uitvoeringskosten.* Wat is de betekenis van deze opmerking voor de begroting en is dit acceptabel?	De betekenis is dat we korting krijgen van circa € 0,5 miljoen jaarlijks op het budget van jeugdzorg. Of dit acceptabel is, kunnen we als gemeente wel iets van vinden maar hebben we geen directe zeggenschap over.
Hervormingsagenda jeugdzorg: *Op termijn daalt het beschikbare budget van € 30,7 miljoen in 2023 naar € 25,7 miljoen in 2027.* Hoe verhoudt deze afname van het budget zich met de stijgende inwonersaantallen gekoppeld aan de toename van doelgroepen uit de woonzorgvisie met onlosmakelijk hogere belasting voor de jeugdzorg als gevolg?	Dit vormt inderdaad een grote uitdaging. Daarbij is van belang dat we samen met de VNG blijven lobbyen voor voldoende compensatie van stijgende zorggroei.
Versnelling klimaat- en energiebeleid/CDOKE *We ontvangen uitvoeringsmiddelen voor het klimaat- en energiebeleid voor de jaren 2023 tot en met 2025. Jaarlijks gaat het om een bedrag van € 1,5 miljoen. Dit bedrag is bestemd voor personele en bijbehorende materiële kosten (onderzoekskosten e.d.).* Hoe wordt dit bedrag besteed?	We hebben dit verder toegelicht bij het onderdeel ‘4. Financiën’ binnen programma 4 bij de post nieuw beleid en de 3O-ontwikkeling op pagina 88 en pagina 90.

Vraag	Antwoord
Algemene reserve. *Na deze besteding sluit de hoogte van de algemene reserve aan bij de noodzakelijke omvang.* Hier wordt niet de verplichte reserve (10%) bedoeld, maar de noodzakelijke reserve. Hoe is beoordeeld wat de noodzakelijke omvang behoort te zijn en hoe hoog is die noodzakelijke omvang in de programmabegroting?	We hanteren een norm van 10% van de algemene uitkering voor de minimaal noodzakelijke omvang van de algemene uitkering. We vinden dit een goede maatstaf. Dit uitgangspunt komt ook voort uit de Kadernota 2024-2027.
Hogere kosten individuele begeleiding en dagbesteding *Lagere kosten participatiebudget* *Verkoop groene Engel* *Huurkosten tijdelijke huisvesting Aventurijn* *Hogere gemeentelijke bijdrage GGD* *Hogere gemeentelijke bijdrage Veiligheidsregio Brabant Noord* *Hogere kosten wagenpark* *Bijstelling standenregister 2023* *Beheerder bodem- en stortplaatsen* *Voordeel doorbelasting personele kosten (ook de vraag welke meerkosten dit vergt, o.a. vanuit de eigen organisatie)* *Stijging rentekosten* *Hogere bijdrage BSOB 2023* *Diversen* Kunt u een verklaring/noodzaak/aanleiding verzorgen bij deze onderwerpen?	In het hoofdstuk 'Financiële positie' hebben we een samenvatting gegeven van de financiën. Binnen de programma's hebben we deze posten verder toegelicht. Bij het onderdeel '4. Financiën' binnen de verschillende programma's staan deze posten toegelicht in de categorie '3O-ontwikkelingen'. Hier vindt u een uitgebreidere toelichting en onderbouwing.
De algemene uitkering stijgt in alle jaren. In 2024 € 2,4 miljoen extra en dit loopt op tot € 6,5 miljoen in 2027. Gerelateerd aan prijspeil 2023 is dat correct, de effecten van de inflatie zullen waarschijnlijk een veelvoud van de bedragen vergen in de andere richting (tekorten). Waarom wordt die waarschuwing niet gegeven en uitgelegd?	We begroten op het prijspeil 2023/2024. Komende jaren zullen we de budgetten uit de begroting indexeren. We ontvangen jaarlijks bij de meicirculaire een bedrag bij de algemene uitkering voor de loon- en prijsstijgingen. De huidige berekening van de algemene uitkering is dus ook gebaseerd op prijspeil 2024.
Waarom is er onder taakvelden voor programma 4 geen financieel overzicht opgenomen ?	We hebben in bijlage 6 de begroting weergegeven volgens de verplichte indeling van taakvelden. Hierbij maken we geen koppeling met programma's. In bijlage 5 vindt u het financiële overzicht per programma.
Waar komt de rentestijging van 15 mio op de ruimtelijke ambities vandaan?	De rentestijging van de ruimtelijke ambities hebben we verder toegelicht op pagina 120. Bij deze schriftelijke vragen is bij het programma verstedelijking, wonen en mobiliteit een uitvoerige toelichting gegeven over dit bedrag.

Vraag	Antwoord
'We willen de lokale lastendruk voor onze inwoners en bedrijven laag houden'. Deze uitspraak lijkt wel flagrant in strijd met deze begroting. Waarom is een OZB-stijging van 6,2% noodzakelijk, terwijl een matiging op de uitgaven niet wordt voorzien, ingezien en zelfs niet als optie wordt behandeld?	De OZB stijging is gebaseerd op een inflatiecorrectie. Onze lokale lastendruk is fors langer dan landelijk gemiddelde. Dus we zijn altijd al erg kritisch op deze lokale lastendruk. We zijn ook kritisch op onze uitgaven. De prioritering in deze begroting sluit aan bij de vastgestelde Kadernota 2024-2027.
Waarom kiest het college voor een verhoging van de OZB?	We kiezen voor een verhoging gebaseerd op inflatie. Voor het jaar 2024 verhogen we de OZB met 6,2%. Dit bestaat uit een reguliere inflatiecorrectie over 2024 en een (beperkte) correctie door een hogere werkelijke inflatie in 2023.
Programma 1. Welzijn en Zorg	
GALA-middelen. In de programmabegroting wordt in meerdere hoofdstukken verwezen naar de GALA-middelen. Deze middelen zijn echter niet structureel. Hoe worden actiepunten gefinancierd bij terugvallende GALA-inkomsten? Of worden deze actiepunten dan stop gezet?	Een groot deel van de middelen is wel structureel (ongeveer € 1,1 miljoen). Bij de besteding van de tijdelijke middelen houden we nadrukkelijk rekening met het tijdelijke karakter. We zetten hierbij in op borging in de basistaken van samenwerkingspartners, een systeemverandering, tijdelijke coördinatie, netwerkversterking, en het faciliteren van inwonersinitiatieven. Met deze tijdelijke investeringen richten we ons op een duurzame verandering.
LHBTI: Op pagina 36 staat het LHBTI beleid regenboogsteden. We ontvangen tot en met het jaar 2026 jaarlijks € 20.000,- voor veiligheid in wijken voor LHBTI personen. Dus dan hoort, als het bedrag voor de gemeente positief (zo wordt het bij elke tabel ook vermeld) het bedrag als negatief op de balans geboekt te worden maar het staat hier toch juist als een positief bedrag vermeld! > Dan begrijp ik hier dus niet dat in de jaren 2023 t/m 2026 dit voor elk jaar als een positief bedrag (=hogere uitgave/lagere inkomsten) op de balans staat. Zoals het nu aangegeven staat betekent dit dat ondanks de € 20.000,- jaarlijkse ontvangst dat er dus toch nog € 20.000 uitgegeven wordt. Dus totaal zou er m.i. dan jaarlijks € 40.000,- hieraan uitgegeven worden. Klopt dit of zie ik dit verkeerd?	We ontvangen voor 2023 tot en met 2026 vanuit het Rijk/Algemene uitkering € 20.000 voor LHBTI. Dit betekent dat we hiervoor hogere uitgaven hebben, daarom is het een positief bedrag. De inkomsten vanuit de algemene uitkering verantwoorden we in programma 10. Financieel beleid. Daar hebben we een negatief bedrag (hogere inkomsten) opgenomen. Per saldo ontvangen we dus € 20.000 extra en die geven we ook uit.

Vraag	Antwoord
WMO	
Nieuwe financieringsvorm Proeftuinen. blz. 25. Graag een uitgebreidere uiteenzetting wat er gaat veranderen, waarom dit gaat veranderen en wat de gevolgen zijn.	Op 6 oktober 2022 heeft de raad de Evaluatie en voorstel voor vervolg proeftuin Ruwaard vastgesteld. Hiermee is onder andere besloten om met een andere financieringsvorm te gaan werken bij de doorontwikkeling van de proeftuin (2023-2027). Op dit moment kunnen alléén aanbieders die partner zijn in de proeftuinwijken zorg (begeleiding en dagbesteding) en welzijn leveren in Ruwaard en Ussen. Met de nieuwe werkwijze krijgen ook nieuwe partners (die nu nog geen samenwerkingspartner zijn) de kans om partner te worden. De voorgenomen planning is om de nieuwe financieringsvorm per 1 juli 2024 te laten starten.
Woonzorgvisie. Blz 26. Hierin wordt gesteld dat de woonzorgvisie naar verwachting eind 2024 wordt vastgesteld. De raad heeft echter de woonzorgvisie - met wijzigingen - op 26 oktober vastgesteld. Is tekstuele aanpassing in de programmabegroting mogelijk?	Dit is een typefout. Dit had eind 2023 moeten zijn. We kunnen de begroting niet meer wijzigen zonder besluitvorming van de gemeenteraad.
WvGGZ. blz 26. Welke aanpassingen worden gedaan in de handreiking?	Het ministerie van VWS heeft de WvGGZ geëvalueerd en zal op basis hiervan de wet aanpassen. De wijzigingen behelzen een vereenvoudiging van enkele procedurele eisen die noodzakelijk zijn om een praktische en adequate uitvoering van de wet beter mogelijk te maken. Na wijziging van de wet, worden de aanpassingen verwerkt in de handreiking.
WvGGZ. blz 26. Het verplichte meldpunt van de WvGGZ is in het beginsel voor acuut zorgwekkend gedrag (met een direct gevaar / voor de inwoners en/of zijn omgeving). Het meldpunt voert de triage uit en 'acute' zaken worden doorgezet. Wat wordt met de niet acute zorgmeldingen gedaan? Wordt dit in het welzijnsdomein opgepakt? en ligt hier een overeenkomst onder?	Een crisismaatregel WvGGZ wordt opgelegd bij acuut gevaar. De gemeente Oss heeft een integraal 'meldpunt zorg en overlast' ingericht voor niet acuut gevaar. Na een melding wordt bekeken wat een juiste route is (getriageerd). Een juiste route kan inzet specialistische zorg, welzijn, een bemoeizorg traject of een verkennend onderzoek WvGGZ zijn. De opdrachtnemer voor het integrale meldpunt is het Verdihuis.
Arbeidsmigranten. blz 29. Hoe wordt gewogen of de aantallen arbeidsmigranten in overeenstemming zijn met de draagkracht van de samenleving op het terrein van zorg (huisartsen, tandartsen, GGZ), Maatschappelijke Opvang en huisvesting?	Op 6 april 2022 is het Beleidskader centrale huisvesting internationale werknemers vastgesteld. Bij nieuwe initiatieven maken we op basis van dit beleidskader een afweging. Bij het realiseren van voldoende kwalitatief goede huisvesting kijken we wat passende plekken zijn binnen de gemeente, en hebben we aandacht voor de sociale en medische zorg eromheen. Daarover zijn we in overleg met partners uit medische en sociale domein. Onder andere stichting Barka, ONS welzijn, HUMO en Fonkelzorg. Zo hebben we in overleg met hen in het beleidskader opgenomen dat er bij de locaties een spreekkamer beschikbaar moet zijn voor spreekuren van huisartsen en andere zorgverleners.

Vraag	Antwoord
Lagere kosten huishoudelijke verzorging blz 35. Graag ontvangen wij inzicht binnen het product Wmo-HV op: begroot bedrag, bedrag uitstaande verplichtingen, uitnuttingspercentage budget (verwacht 1 jan 2024), gemiddelde wachttijd en wachtlijstduur.	Het oorspronkelijke budget voor 2023 was € 9.244.907 Na aanleiding van de prognose hebben we de begroting voor 2023 naar beneden bijgesteld en verlaagd met € 550.000 tot een bedrag van 8.694.907. We verwachten dat dit bedrag voor dit jaar volledig wordt besteed/uit genut.
Lagere kosten huishoudelijke verzorging Hoe wordt dit veroorzaakt en waarom werkt dit niet meerjarig door?	Het abonnementstarief heeft voor een tijdelijke piek gezorgd in het aantal aanvragen. Daarnaast lijkt het personeelsgebrek van invloed te zijn op het aantal afgegeven indicaties. Voor verdere toelichting zie de begrotingstekst op pagina 35.
Jeugdhulp	
Beschikkingsvrij indiceren. blz 27. Graag meer achtergrond informatie over hoe dit eruit gaat zien.	Samen met CJG en 5 Zorgaanbieders Jeugdhulp gaan wij aan de slag met de Samenwerkwijze voor jeugdvragen. Dat betekent dat we met jeugdige/ouders in gesprek gaan aan de hand van de drie vragen (ik wil, ik kan, ik heb nodig), dat de jeugdige/ouders beslissen welke professionals met hen meedenken in een samenwerkoverleg, waar samen het Samenwerkplan wordt gemaakt. Dit is dan de basis voor de toewijzing van jeugdhulp. Een formele beschikking laten we dan achterwege. Dat bespaart tijd in het proces tussen vraag en start hulp en vermindert administratieve last voor de jeugdige/ouders en voor professionals.
Tarieven JZ/gezinshuizen. Op welke wijze komen tarieven tot stand? Worden tarieven afgestemd met andere regio's? Hoe voorkom je concurrentie tussen regio's op basis van tarieven? (of met andere woorden dat gezinshuizen (moeten) kiezen voor een andere regio als vestigingsplaats vanwege het hogere tarief?)	Tarieven zijn objectief vastgesteld en getoetst aan de landelijke standaard. Er zijn verschillen tussen de regio’s. Heeft te maken met tarieven zelfstandige gezinshuizen en gezinshuizen die via een aanbieder worden ingekocht. Verschil in tarieven is een landelijk probleem hier wordt ook landelijk op ingezet. Met andere woorden is er wel degelijk concurrentie tussen regio’s en kan dat alleen met landelijke afspraken worden opgelost.
Bladzijde 28 staat in derde alinea extra BTW verplichtingen. Bij mijn weten is huisartsenzorg BTW vrij. Of slaat dit op aannemen personeel op detacheer basis waar wel BTW over betaald moet worden?	De BTW heeft inderdaad betrekking op de detachering van de praktijkondersteuners. Dit is afgestemd met de belastingdienst.

Vraag	Antwoord
Integratie en opvang	
Goede dienstverlening en transformatie van het sociaal domein. Hier mist een beschouwing over de grootschalige opvang van ontheemden en de gevolgen daarvan voor Oss Wat is de oorzaak dat dit niet wordt behandeld in een programmabegroting, juist voor de komende 4 jaar?	In onderdeel 2.3 Integratie en opvang hebben we beschreven wat we willen bereiken? , wat onze doelstellingen zijn?, en wat we hiervoor doen (aan speerpunten)?.
Heeft het college naast de locatie aan de Spitserbergerweg nog meer locaties op het oog om vluchtelingen, Oekrains ontheemden en asielzoekers op te vangen/ te vestigen. Zo ja, om welke locaties gaat het en waar kunnen wij, maar eveneens de burgers deze keuzes van het college vinden? Gaat de gemeente de burgers in de toekomst raadplegen over mogelijke opvanglocaties?	
Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs	
Het is opvallend dat de inleiding een beschrijving geeft van de manier waarop het sociale domein haar uitgangspunten kiest, maar een bestuurlijke beschouwing van werk, inkomen en onderwijs in relatie tot de programmabegroting, wordt niet behandeld. Waarom gebeurt dat niet?	Wij hebben ervoor gekozen om een voor programma 1, 2, 3 een vergelijkbare tekst op te nemen. Waarbij voor programma 2 in de tweede helft van de pagina meer ingegaan wordt op het terrein van werk en inkomen. De programmabegroting bevat vooral speerpunten en geeft geen ruimte voor brede bestuurlijke beschouwingen.
Er worden goede bedoelingen omschreven, hogere doelen gesteld en gewaarschuwd voor ingrijpende gevolgen van negatieve situaties die zich voordoen. Het blijft echter abstract er wordt niets geconcretiseerd in de programmabegroting. Vragen worden niet geadresseerd als: wat hebben we geleerd uit het verleden en wat betekent dat voor de toekomst, welke onderbouwing in getallen en grafieken ligt hieronder, welke maatregelen voorzien we de komende 4 jaar als noodzakelijk en wenselijk en wat betekent dat voor de begroting? En dat voor een programma dat 1/5 van de gehele begroting verbruikt. Waarom gebeurt dat niet? N.B. Het is opvallend dat een soortgelijke situatie wordt beschreven in een toonaangevend rapport vanuit MinVWS: beleidsuitgangspunten-gemeenten-iww.pdf (movisie.nl)	We werken in een P&C cyclus, met daarin onderdelen van een programma-evaluatie (kijken we terug), een kadernota en een programmabegroting. In een programmabegroting kunnen we niet al ons beleid opnemen. We richten ons op onze speerpunten en prioriteiten. Daarnaast maken we jaarlijks een uitgebreide raadsinformatiebrief over het brede werkterrein Werk, Inkomen, Armoede en Schulden met daarin veel cijfermatige ontwikkelingen.

Vraag	Antwoord
Absoluut verzuim onderwijs per 1.000 leerlingen (niet ingeschreven op school) 10,4% -wat is de samenstelling van dit percentage leerlingen?	*NB: In de vraag wordt percentage genoemd maar het is 10,4 leerlingen per 1.000 leerlingen.* In schooljaar 2021-2022 waren er 128 kinderen zonder schoolinschrijving in Oss. Hiervan zijn 106 kinderen nieuw gevestigd in Nederland waarvan 56 kinderen uit Oekraïne. Kinderen die vanuit het buitenland in de gemeente komen wonen, moeten wachten op een plek in een taalklas of een ISK waardoor ze niet binnen 4 weken ingeschreven zijn op een school. Niet alleen in Oss maar ook landelijk is dezelfde sterke toename te zien van absoluut verzuim in het schooljaar 2021-2022 ten opzichte van het schooljaar daarvoor. Uit een onderzoek van Ingrado blijkt dat gemeenten deze stijging toeschrijven aan de komst van Oekraïense vluchtelingen en de wachtlijsten voor nieuwkomersklassen in het primair onderwijs en voor de internationale schakelklassen. Het RBL BNO handelt op iedere melding van absoluut verzuim proactief en start direct een onderzoek. Uit het onderzoek blijkt vaak dat administratieve oorzaken ten grondslag liggen aan het absoluut verzuim en dat er geen sprake is van een thuiszittende leerling in afwachting van een onderwijsplek. Wanneer er wel sprake is van thuiszittende leerlingen is er geen tijd te verliezen en wordt er direct actie ondernomen.
Om AJOSS op te kunnen nemen in de reguliere dienstverlening heeft het team Schuldhulpverlening structurele 0,6 fte formatie-uitbreiding nodig. -kunnen wij opmaken dat hier nog geen financiering voor is opgenomen in de programmabegroting?	Hiervoor is geld opgenomen in de programmabegroting onder de post nieuw beleid: "Nieuw beleidskader armoede en schulden 2024-2027". Geld hiervoor is dus wel opgenomen in deze begroting.
Bladzijde 43 4e alinea aanbod taalonderwijs wordt verdubbeld. Is daar wel voldoende capaciteit voor.	In het plan van aanpak Meedoen begint bij de basis uit 2019 heeft het Taalnetwerk Oss de ambitie uitgesproken om ieder jaar de taal te verbeteren van minimaal 100 mensen. Momenteel bereikt het Digi-Taalhuis met haar activiteiten al rond de 300 mensen. Wij zien dus dat het ambitieuzer kan. Wij willen als Taalnetwerk meer mensen toeleiden naar gratis taallessen (lees: het formele en non-formele taalaanbod) en/of een andere vorm van aanbod zoals een taalcafé, digitale ondersteuning, taalgroep of taalmaatje.

Vraag	Antwoord
	Het taalnetwerk is momenteel bezig om het beleid te herijken en aan te scherpen. We leggen de lat hoger en willen naar 500 mensen. Dat hopen we te bereiken door meer Taal in de buurt met o.a. Digi-punten, door het organiseren van meer activiteiten en met meer bewustwording bij bijvoorbeeld onderwijs en werkgevers. Daarvoor is inderdaad meer capaciteit nodig bij het Digi-Taalhuis (voor de structurele begroting is 25.000, - extra gevraagd), maar in belangrijkere mate ook een betere samenwerking en afstemming in Taalnetwerk. Want er is al veel aanbod waar mensen gebruik van kunnen maken en dat gebruik willen we optimaliseren.
zijn de bestaande schoolgebouwen in de wijk Schadewijk eigendom van Brabant Wonen?	Nee
het absoluut verzuim onderwijs per 1.000 leerlingen (niet ingeschreven op school) is in Oss 10.4 tov referentie 4,5. Is een verklaring te geven waarom dit absolute verzuim in Oss ruim 2 keer zo hoog is als de referentiewaarde?	Een verklaring waarom het absoluut verzuim in Oss hoger is dan in de referentiegemeenten is moeilijk te geven, omdat we deze gemeenten niet kennen en niet weten welke factoren in die gemeente een rol spelen bij het absoluut verzuim in de referentiegemeente. Ingrado heeft de cijfers uit de leerplichttelling over het schooljaar 2021-2022 geduid. Landelijk gezien is sprake van een sterke toename van het absoluut verzuim ten opzichte van het voorgaande schooljaar. Het absoluut verzuim is niet in alle gemeenten toegenomen: in 55% van de gemeenten is sprake van een stijging, bij 19% is het gelijk gebleven en bij 27% gedaald. Ingrado heeft een aantal gemeenten geïnterviewd en dit geeft zicht op welke factoren een rol kunnen spelen. De gemeenten schrijven de stijging van het absoluut verzuim toe aan de komst van Oekraïense vluchtelingen, de wachtlijsten voor nieuwkomersklassen en de Internationale schakelklassen en het gebrek aan plekken in het reguliere onderwijs. Van de gemeenten met een stabiel of dalend absoluut verzuim hebben sommige het absoluut verzuim onder de Oekraïners niet meegeteld. In weer een andere gemeente is het absoluut verzuim gedaald doordat meer gediplomeerde vmbo’ers goed aan zijn gekomen op het mbo en niet zijn uitgevallen. Ter vergelijking: het RBL BNO registreert al het absoluut verzuim. Cijfers van Oss staan in de vraag hierboven.

Vraag	Antwoord
Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur	
t.a.v. verduurzamen van maatschappelijk vastgoed: is er een nulmeting en wat is de ambitie?	Op 24 september 2020 heeft de gemeenteraad de Nota Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed vastgesteld. In deze nota zijn de uitgangspunten vastgelegd voor de verduurzaming van ons vastgoed. De afgelopen jaren is er gewerkt aan een aantal pilot projecten om te onderzoeken welke vorm van aanbesteding bij de opgave past. Op dit moment wordt de Routekaart opgesteld. Deze Routekaart bevat ook de nulmeting van ons vastgoed.
5. Subsidies , Kunst en Cultuur R-172 Subsidie Groene Engel **€ 651.971,-** 5. Subsidies | Programmabegroting 2024-2027 (oss.nl) Wat gaan we hiervoor doen pagina 25 *Een raadsvoorstel met een nadere onderbouwing van de structurele subsidiebehoefte leggen we aan uw raad voor in het eerste kwartaal van 2024. Tot die tijd is voor 2023 (€ 323.000) en 2024 (€ 287.000) incidenteel extra subsidie noodzakelijk.* € 323.000,- + € 278.000,- = € 601.000 ,- . Totaal extra subsidie € 601.000,- + reguliere subsidie € 651.000,- = **€ 1.252.000,-** Na jarenlange interne conflicten en rapporten door extern deskundigen en drie door de gemeente Oss verloren rechtszaken tegen de horeca exploitant is het gebouw uiteindelijk verkocht. Rechtbank Oost-Brabant Zaaknummers : 5606625-693362-835489 De vraag dient zich aan of de Groene Engel een levensvatbaar concept is. Zie RIB 29-01-2017 Achtergronden bij het dossier Groene Engel . Welke invloed heeft de energiecrisis op de balans? Welk energielabel heeft het pand en hoe worden de elektriciteit en gasrekening verrekend? Is het Businessplan Groene Engel 28 Juli 2020 nog actueel?	De energiecrisis heeft invloed op de exploitatie van Groene Engel, niet op de balans. Het pand heeft een energielabel F. De verrekening van elektriciteit en gas verloopt via de verhuurder (Kempkens). Het businessplan van Groene Engel is nog steeds actueel maar uitvoering daarvan past niet bij de huidige budgetsubsidie. Er bestaat niet zoiets als een accountantsbalans van het bedrijfsresultaat voor de periode maart 2022 t/m oktober 2023. Groene Engel stelt jaarlijks een jaarrekening en een jaarverslag op dat gaat over een heel boekjaar. Dat gebeurt niet tussentijds.

Vraag	Antwoord
Om in te kunnen stemmen met exorbitante subsidie ten bedrage van **€ 1.252.000,-** is de betekenis voor de Osse gemeenschap van zeer groot belang, naast een gezonde levensvatbaarheid. Daarom verzoeken wij om toezending van een accountantsbalans van het bedrijfsresultaat van maart 2022 t/m oktober 2023 . Opgesplitst in betalende bezoekers per activiteit en aantallen verkochte tickets, geselecteerd op datum en activiteit. Programma - Groene Engel (groene-engel.nl)	
bij de 3O ontwikkelingen van programma 3 staan hogere kosten GGD. Waarom staan deze hogere kosten bij programma 3 en niet bij programma 1? Zijn daarmee alle extra GGD kosten (197 voor 2024 t/m 2027) toe te wijzen aan programma 3?	Het thema gezondheid is sinds de start van deze raadsperiode verplaatst van programma 1. Welzijn en Zorg naar programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur. Alle kosten van gezondheid vallen daarom in dit programma. Dus ook de kosten van de GGD.
Subsidies / financiën: In de begroting zien we dat het eigen vermogen enorm groeit bij diverse gesubsidieerde (culturele) organisaties, waarom kiest het college ervoor om subsidie te blijven verstrekken aan deze succesvolle organisaties en kiest het college er niet voor om de burger financieel tegemoet te komen (subsidie terug naar inwoner)?	
Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte	
In paragraaf 2.3 staat over duurzaamheid en circulariteit dat ‘de afgelopen jaren mooie resultaten zijn bereikt’. Deze zin maakt nieuwsgierig want blijkbaar is méér bereikt dan men normaliter zou mogen verwachten van de gemeente. Graag verneem ik welke bijzondere resultaten zijn bereikt	We hebben ingezet op de vertaling naar de praktijk van dit vraagstuk en hebben daarmee een aantal mooie resultaten bereikt, zoals: - Hergebruik materialen: voor het centrumplan in Oss worden natuurstraatstenen uit Geffen gebruikt. - Bij vervanging of nieuwe aanleg gaan we standaard uit van lage temperatuur asfalt. Hiervoor is minder energie nodig voor de productie - Bij het uitzetten van projecten op de markt zetten wij de Meetlat Materieelinzet in. Dat is een tool om te bevorderen dat meer ‘schoon’ materieel wordt ingezet

Vraag	Antwoord
Ik lees in het programma niets over onderwerpen waaraan in het verleden veel aandacht werd besteed, zoals schone lucht, geluid, biodiversiteit, stank en ammoniak. Onder welk programma vallen deze onderwerpen? Of wordt er niets meer aan gedaan?	Wij werken aan allerlei lijnactiviteiten, zeker als het gaat om milieu. Denk daarbij aan schone lucht, geluid, externe veiligheid, geur, bodem, water etc. Dat is niet allemaal opgenomen in de programmabegroting omdat er geen nieuwe financiële dekking voor nodig is. Wat betreft biodiversiteit, daar is uitdrukkelijk aandacht voor onder het programma klimaatadaptatie.
Onder aan bladzijde 85 staat dat wordt gewerkt aan 'het afvoeren van water van Vorstengrafdonk en Dommelstraat'. Waarom wordt dit water afgevoerd en niet geïnfiltreerd, zoals in de nota Klimaatadaptatie is bepaald? Op deze terreinen is toch voldoende ruimte beschikbaar om het water te bergen en/of in de bodem te laten zakken? Is in de Omgevingsvergunning van deze bedrijven niet bepaald dat ze zelf moeten zorgen voor het opvangen en bergen van regenwater? Of heeft de gemeente zelf onvoldoende opvang gecreëerd voor de opvang van afstromend water van de wegen?	Met ons programma Klimaatadaptatie pakken we versneld knelpunten aan die zich voordoen bij hevige regenval. Daarnaast hebben we in het Water- en rioleringsprogramma ook normen opgenomen die voor bedrijven en inwoners gelden: iedereen is voor een deel van de verwerking van regenwater verantwoordelijk. In de vergunning van de bedrijven is de eis om water te bergen (60 mm1 /m2) opgenomen. Desalniettemin kan er dan nog wateroverlast ontstaan, en die knelpunten pakken we nu aan. Ons beleid is gericht op infiltreren en bergen. Alleen als dat niet mogelijk is, wordt gekeken naar afvoeren buiten de directe omgeving. Als de formulering nu de suggestie wekt dat dit water in het rioolstelsel verdwijnt, is dat onjuist.
Ook graag een toelichting op wat wordt bedoeld met het 'afvoeren van de waterlast van de Kortfoort en de Elzendreef'. Waar gaat het water heen? Wat wordt gedaan om het water ter plaatse te infiltreren? Waardoor is deze waterlast ontstaan? Komt dit door toenemende verhardingen van particuliere tuinen?	We hebben een klimaatatlas opgesteld om knelpunten mbt wateroverlast inzichtelijk te maken. De komende jaren pakken we deze knelpunten aan. De Kortfoort en Elzendreef zijn twee van deze knelpunten. Bij het zoeken naar oplossingen kijken we eerst altijd naar bergen en infiltreren. Maar soms ontkomen we er niet aan water af te voeren. Zie ook de vraag hiervoor. Het gaat hier om regenwater dat zich verzamelt en zo wateroverlast kan veroorzaken bij een flinke bui. Het ontstaan van de overlast verschilt per plek. Het heeft onder andere te maken met de capaciteit van ons rioolsysteem én de mogelijkheden op het maaiveld om het water te laten infiltreren of te bergen. Daar hebben particuliere tuinen een aandeel in, maar verharding in tuinen is zeker niet de enige oorzaak. De precieze oplossingen worden op dit moment nog onderzocht en doorgerekend. Vaak zijn er meerdere maatregelen nodig om zo'n knelpunt op te lossen.

Vraag	Antwoord
De Routekaart Groen Blauw Natuur dateert uit 2017. Deze zou toch worden vernieuwd. Voor water is dit gebeurd middels de nota Klimaatadaptatie. Wanneer volgt de actualisatie mbt groen en natuur?	In de koersnota klimaatadaptatie komen water, groen en natuur samen. In het uitvoeringsprogramma zal onder andere worden opgenomen: - het NNO (Natuur Netwerk Oss, het programma van groene projecten) - de Maatlat klimaatadaptief en groen bouwen (waar maatregelen voor meer groen en biodiversiteit in het bebouwde gebied samengaan)
De indicator Tevredenheid onderhoud, verhardingen en groen is in twee jaar tijd gedaald van 77,5% naar 70,2%. Wat is hiervoor de reden? Hoe is dit in vergelijkbare gemeenten? Voorziet de gemeente een verdere daling? Wat wordt gedaan om de trend te keren?	Er kan een verschil bestaan tussen de beleving en feitelijke kwaliteitsmeting van de openbare ruimte. Uit technische metingen blijkt dat we inderdaad op sommige plaatsen de beoogde kwaliteit niet halen. Op zo'n moment gaan met de partijen in gesprek die in opdracht van ons werkzaamheden uitvoeren in de openbare ruimte. We zullen kijken hoe de tevredenheid zich in andere gemeenten ontwikkeld heeft. De bevindingen zullen we bespreken met de verantwoordelijk bestuurder, we verwachten Q1 2024 hier meer duidelijkheid over te kunnen geven.
Volgens de tabel op bladzijde 88 wordt geen nieuw geld uitgetrokken voor het programma klimaatadaptatie, terwijl in de toelichting eronder staat dat alvast 40.000 euro beschikbaar wordt gesteld in 2023 en 160.000 euro in 2024. Dit lijkt in tegenspraak met elkaar. Graag uitleg.	We trekken op dit moment geen extra geld uit voor programma klimaatadaptatie. In de programmabegroting 2023-20206 (vorig jaar) heeft de gemeenteraad voor de jaren 2023-2024-2025 jaarlijks € 500.000 in een nieuwe reserve gestort (reserve klimaatadaptatie). Dus in totaal € 1,5 miljoen. In deze begroting wordt voorgesteld om in 2023 € 40.000 en in 2024 € 160.000 alvast uit deze reserve te halen. Op basis van het nog vast te stellen uitvoeringsprogramma vindt besteding van de totale reserve plaats.
Bovenaan bladzijde 90 staat dat de vergunningsaanvragen van het project Glasvezel ons 100.000 euro extra kosten. Graag uitleg. Vergunningsaanvragen moeten toch kostendekkend zijn?	Dit is een beperkt deel van de toelichting. De totale toelichting is: "We hebben een voordeel bij de nutsbedrijven van € 200.000. We hebben meer uitvoerings- en toezichtskosten door meer vergunningsaanvragen van het project Glasvezel. Dit kost in totaal € 100.000 extra. Daar staat tegenover dat we hogere inkomsten hebben van € 300.000. Dit komt door hogere vergoedingen voor beheerkosten en degeneratievergoedingen van de nutsbedrijven. Hierdoor hebben we per saldo een voordeel van € 200.000. " Dus we hebben hogere kosten maar ook hogere inkomsten.

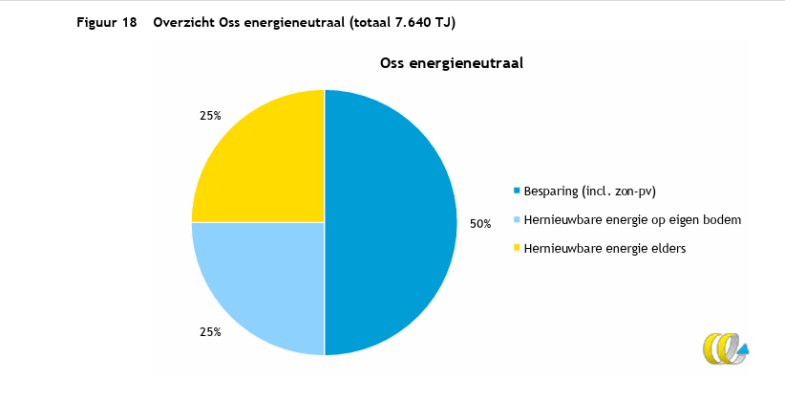
Vraag	Antwoord
Ook staat er dat we 200.000 euro hebben ontvangen uit beheerkosten en degeneratievergoedingen van de nutsbedrijven. Wat is dit? Om welke bedrijven gaat dit? En waarvoor is het bedoeld?	Degeneratievergoedingen zijn vergoedingen die we bij aannemers van glasvezel in rekening brengen voor de vermindering van de levensduur van verharding als gevolg van de graafwerkzaamheden. Daarnaast voor beheerkosten wat gaat over kosten van toezicht.
Bij de kosten van afvalinzameling staat dat we niet kiezen voor een verlaging van de teruggave van de afvalstoffenheffing bij goed scheidingsgedrag. Leidt de huidige kortingssystematiek inderdaad tot minder aanbod van kilogrammen restafval? Of is alleen maar sprake van het opsparen tot men een volle kliko heeft? Met andere woorden, er wordt minder vaak aangeboden, maar het totale aanbod blijft gelijk?	Invoering van 'Afval scheiden loont' (voor minder ledigingen van de restafvalcontainer of minder stortingen in de ondergrondse restafvalcontainer) leidt tot een afname van 18 kg restafval per inwoner per jaar. Over 2022 heeft 72% van de huishoudens in de laagbouw en 98% in de hoogbouw een deel van de afvalstoffenheffing terug ontvangen. In totaal een bedrag van €1.384.747,-. Naar verwachting zal de teruggave over 2023 ongeveer gelijk zijn.
We zijn in staat om de uitvoering van klimaatadaptatie te versnellen. Waar blijkt dat uit?	We zijn in staat om te versnellen omdat we zien dat de partners waarmee we samenwerken zich inmiddels ook bewust zijn van het belang om aan de slag te gaan met klimaatadaptatie. Daarbij komen ook vanuit landelijke gremia steeds meer ondersteunede instrumenten ter beschikking.
Waarom is dat versnellen in Oss noodzakelijk? Welke doelen zijn er feitelijk nog over voor Oss (nationaal is immers overgepresteerd)? Welke doelen zijn inmiddels al gehaald c.q. van invloed op de resterende doelen voor Oss?	Er staat een aantal grote projecten op stapel, waarbij woningen/gebouwen worden gebouwd die er over 80 tot 100 jaar nog staan. Het is daarom belangrijk nu al zoveel mogelijk rekening te houden met het dan heersende klimaat en dus nu al klimaatadaptief ontwerpen, bouwen en beheren. Daarnaast zijn er natuurlijk koppelkansen bij renovaties, herstructureringen en regulier onderhoud welke we ook willen benutten. Zowel nationaal als lokaal zijn er nog geen doelen behaald.
De klimaatopgave en energie transitie mist een beschouwing vanuit het gezondheidsvraagstuk primair voor de inwoners, secundair voor de natuur, waaronder ook produktiedieren en -gewassen. Dat gaat optreden bij verschillende projecten, zoals de duurzamepolder. Waarom wordt er geen aandacht besteed aan het (medisch en verplichte) voorzorgprincipe?	Bij Duurzame Polder wordt hier aandacht aan besteed in PlanMER en worden de uitkomsten van de PlanMER meegenomen in het vervolgtraject (programma en opstellen van VoorkeursAlternatief).
Wat wordt verstaan onder duurzame energieopwekking? Welke effecten van klimaatverandering spelen in Oss een rol ? Op welke wetenschappelijk literatuur zijn deze effecten gebaseerd ?	Duurzame Energieopwekking is opwekken van energie met behulp van niet fossiele duurzame bronnen, denk aan wind, zon, waterkracht en biomassa. De generieke effecten van klimaatverandering (wateroverlast/droogte, hitte en robuuste ecosystemen) kom ook in Oss voor. In de bijlagen van de koersnota klimaatadaptatie zijn de belangrijkste bevindingen weergegeven; op www.as50.klimaatmonitor.net is ook achterliggende informatie te vinden.

Vraag	Antwoord
In de begroting wordt in de omschrijvingen voortdurend geswitcht tussen milieu en klimaat, terwijl dit twee totaal verschillende onderwerpen zijn en soms ook niet passend in de tekst. Wat is de reden dat dit gebeurt?	Milieu en openbare ruimte zijn in dit begrotingsprogramma ondergebracht omdat deze aansluiten op het verduurzamen van de leefomgeving.
In voorgaande jaren zijn ook stortingen in het duurzaamheidsfonds gedaan . Is er een overzicht van stortingen en uitgaven ? Welke uitgaven zijn er gedaan en wie was de begunstigde ?	In de jaarrekening is hierover steeds verantwoording over afgelegd. In de begroting is in de nota reserves een bestedingsoverzicht opgenomen. In de jaarrekening 2022 zijn over 2022 de volgende storten en onttrekkingen gedaan: 2022 jaarrekening We hebben de volgende bedragen gestort conform begroting: - Uitvoeringskosten klimaat € 536.000 - Uitvoeringskosten warmtetransitie € 500.000 - Uitvoeringskosten energietransitie € 400.000 We hebben de volgende bedragen onttrokken: - Duurzame polder € 183.786 - Project extern advies warmte € 40.456 - Energiebesparing € 85.285 Voor 2023 en 2024 zijn er nog de volgende storten en onttrekkingen begroot: 2023 begroot We hebben de volgende onttrekkingen begroot: - uitvoeringskosten energie- en warmtetransitie € 677.627 - personele inzet programmacapaciteit en -management € 336.000 2024 begroot - uitvoeringskosten energie- en warmtetransitie € 250.000 - personele inzet programmacapaciteit en -management € 108.000

Vraag	Antwoord
Of een project financieel risico loopt of door uitspraken van RvS vertraging oploopt, is een risico voor de exploitanten. Wat wordt hier beoogd?	Het klopt dat het risico van de exploitatie van de beoogde windmolens voor rekening zijn van de exploitanten en niet de gemeente. De gemeente heeft afspraken met de exploitanten waarbij een deel van de exploitatie van de windmolens ten goede komt aan een duurzaamheidsfonds. Dat fonds heeft ten doel om maatschappelijke investeringen te doen voor de energietransitie en verduurzaming van de stad. Als het risico toeneemt in de exploitatie kan dat doorwerken in de opbrengsten van het duurzaamheidsfonds.
De gemeente heeft capaciteit gekocht bij Enexis voor Elzenburg-De Geer. Investering €1.400.000., - Waar is dit bedrag in de begroting terug te vinden ?	Uw stelling klopt niet. De gemeente heeft geen capaciteit gekocht. In 2022 heeft de gemeente een achtergestelde geldlening verstrekt ter hoogte van € 1,4 miljoen aan Wachtmeesters BV. Dit was voor de aanleg van een kabel op Elzenburg – de geer ter voorbereiding van de plaatsing van de windmolens.
Hiermee blokkeert de gemeente waarschijnlijk aansluiting en uitbreiding van het bedrijfsleven. Welke participatie heeft hier plaatsgevonden met de ondernemers en potentiële ondernemers en welke afwegingen zijn er gemaakt c.q. nog aan de orde?	Dit dossier is in 2022 reeds besproken in uw gemeenteraad en afgehandeld. Voorafgaand aan de overeenkomst met Enexis heeft geen overleg met ondernemers plaatsgevonden; Escoss als betrokken partij is een samenwerkingsverband van Osse ondernemers die om deze stap verzocht hebben.
Programma 4 : 125.000 subsidie voor de Duurzame polder. Wat is het doel van deze subsidie, waarvoor is dit bestemd, wie gaat dit bedrag ontvangen en onder welke voorwaarden besteden?	Het betreft geld wat we vanuit het Rijk via de algemene uitkering hebben gehad voor de realisatie van de duurzame polder. Het staatje betreft een overzicht van inkomende subsidies die we als gemeente hebben ontvangen. Deze subsidie is het Osse deel van de bijdrage die ministerie EZK in het kader van de Bestuursovereenkomst hebben toegezegd als bijdrage in de kosten van het project Duurzame Polder. Dit bedrag is opgenomen in het budget dat het projectteam ter beschikking heeft om de werkzaamheden in het kader van de verdere ontwikkeling van het project te financieren.
er wordt ingezet op realisatie van dijkversterkingen. Wordt daarbij rekening gehouden met verbreding van de A50 en zo ja, hoe?	Ja, daar wordt rekening mee gehouden. Over en weer is men op de hoogte van (technische) eisen en wensen die spelen. Een voorbeeld is dat Rijkswaterstaat niet wil dat in het stroomgebied extra obstakels komen.
t.a.v. grootschalige opwek is Elzenburg de Geer nog onzeker. Is 2030 daarmee nog überhaupt haalbaar of moeten we onze doelen bijstellen?	Op dit moment is er ook met het uitstel voor windpark Elzenburg de Geer nog geen aanleiding om onze doelen voor duurzame opwek tot 2030 bij te stellen.
er wordt gesproken over netwerkschaarste in relatie tot zon op dak. Maar dit geldt toch ook voor windenergie?	Dat is juist. Er wordt hard gewerkt aan het oplossen van de netwerkschaarste zodat voor 2030 voldoende capaciteit beschikbaar is om de windenergie-projecten aan te kunnen sluiten op het netwerk.

Vraag	Antwoord
wat willen we afspreken mbt maatschappelijk rendement in de anterieure overeenkomst met de duurzame polder	In de recente door de Raad vastgestelde nota financiële participatie zijn de uitgangspunten voor afspraken op dit gebied vastgelegd. De bepaling van de hoogte van het rendement is hier niet opgenomen aangezien dit een punt van onderhandeling is, het gaat om maatwerk afhankelijk van projectopzet en op dat moment aan de orde zijnde inzichten voor wat betreft de hoogte van het rendement dat de initiatiefnemer nodig heeft voor een rendabel project. Afgesproken is dat uw raad geïnformeerd wordt over de onderhandelingen-/gesprekken die over een anterieure overeenkomst gaan plaatsvinden.
eerder hebben we met elkaar gesproken over plannen voor een Zonneveld bij wilgenlaan in Herpen (aan de a50). Is lees het nergens terug. Hoe staat het daar mee?	Het zonneveld op de geluidswal in Wilgendaal, Herpen is in ontwikkeling; de gemeenschap in Herpen is bezig met de opzet van een lokale Energiecoöperatie. Met medewerking van de gemeente is aansluiting van dit zonneveld door Enexis geregeld en de gemeente fungeert tot moment van de oprichting van de coöperatie ook als opdrachtgever voor de nodige ontwikkelingswerkzaamheden.
t.a.v. verduurzamen van maatschappelijk vastgoed: is er een nulmeting en wat is de ambitie?	Op 24 september 2020 heeft de gemeenteraad de Nota Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed vastgesteld. In deze nota zijn de uitgangspunten vastgelegd voor de verduurzaming van ons vastgoed. De afgelopen jaren is er gewerkt aan een aantal pilot projecten om te onderzoeken welke vorm van aanbesteding bij de opgave past. Op dit moment wordt de Routekaart opgesteld. Deze Routekaart bevat ook de nulmeting van ons vastgoed.
in de openbare ruimte zien we veel grondverstoringen door glasvezel aanleg. Is er voor nieuwbouw projecten het plan om met mantelbuizen te werken, waardoor het graven niet of slechts beperkt moet plaatsvinden?	Er zijn geen plannen om op voorhand bij nieuwbouw met mantelbuizen te werken.
ik lees in het programma niets over waterstof. Hoe staat het met de Osse ambitie op dit vlak?	Oss heeft geen concrete plannen op dit gebied; wij zijn met Gasunie in contact over hun plannen om een infrastructuur voor waterstof aan te leggen en op welke wijze Oss eventueel kan aanhaken op deze infrastructuur.
tav zwerfafval wordt handhaving betaald door verhogen van de afvalstoffenheffing. Daarmee straf je ook de goedwillende burger. Is dit het juiste potje?	We vinden dat de kosten van zwerfaval onderdeel zijn van 100% kostendekkend tarief voor inzameling van afval.

Vraag	Antwoord
t.a.v. expertise klimaatadaptatie en externe procesleider oostelijke polder: wat is het plan, wat willen we bereiken, binnen welke tijd en hoe maken we resultaten meetbaar (SMART)	Voor klimaatadaptatie hebben we in de koersnota de urgentie vastgesteld om Oss aan te passen aan een veranderend klimaat. Voor de uitvoering werken wij een uitvoeringsagenda uit voor de periode 2024 – 2027. Dit doen wij samen met alle partners, waaronder de agrarische sector. Deze uitvoeringsagenda zal eind Q1/begin Q2 bij u worden aangeboden. In het Oostelijk polderproces wordt de agrarische transitie voor dit gebied uitgewerkt. Om dit complexe proces goed te begeleiden zal een externe procesleider worden ingezet. Dit proces zal ruime tijd in beslag nemen; wij informeren u medio 2024 over het verloop van dit proces.
bij hogere kosten begraafplaatsen staat 85 euro voor de kerkhofmuur bij Megen. Dat lijkt een typefout. Wat is het bedrag? En klopt de 10,000 euro per jaar als investeringslast in relatie tot de totale kosten?	Op het investeringsplan is voor de kerkhofmuur een investeringsbedrag opgenomen van € 85.000. Bij begraafplaatsen zijn drie investeringen opgenomen: - kerkhofmuur Megen: € 85.000/ afschrijvingstermijn 40 jaar - Herinrichting Hoogen Heuvel: € 121.000/ afschrijvingstermijn 30 jaar - Haag Megen: : € 37.000/ afschrijvingstermijn 30 jaar Met een rekenrente van 1,1% zijn de jaarlijkse afschrijvingskosten en rentelasten van deze 3 investeringen bij elkaar circa € 10.000. De jaarlijkse lasten zijn zo laag omdat de investeringen over langere periode worden afgeschreven. Het bedrag als investeringslast klopt dus in relatie tot de totale kosten.
Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast door extreme neerslag, hitte, droogte en overstromingen van de Maas toe. Welke scenario´s liggen aan dit standpunt ten grondslag ?	De gevolgen van klimaatverandering worden wereldwijd onderzocht. In Nederland stelt het KNMI voor het Nederlandse weer van de toekomst klimaatscenario's op. Deze scenario's gebruiken wij in onze beleidsontwikkeling.
Deze opdrachten zijn voor Oss ondergebracht in de Regionale Energie Strategie (RES) Noordoost Brabant en zijn toegespitst op de gebouwde omgeving en elektriciteit en omvatten ook een bijdrage aan de warmtetransitie. Oss energieneutraal in 2050 - CE Delft Het rapport Oss energieneutraal in 2050 is in 2017 opgesteld.	Tot anders wordt besloten gaan wij nog steeds uit van de doelstellingen voor energie zoals die in 2017 door uw raad zijn vastgesteld. Ten opzichte van 2017 is als gevolg van het overnemen van de RES-opgave als de opgave die Oss tot 2030 in wil vullen wel de besparingsdoelstelling aangepast -> 11% energiebesparen ten opzichte van 2017. De doelstelling voor hernieuwbare energie voortvloeiend uit de RES komt neer op opgave om tot 2030 1.008 PJ opwek te realiseren.

Vraag	Antwoord
Figuur 18 Overzicht Oss energieneutraal (totaal 7.640 TJ)  Is dit rapport nog actueel ? Op welke wijze is dit rapport in de begroting verwerkt ? Wat wordt bedoeld met hernieuwbare energie elders en waar is dit in de begroting terug te vinden ?	Met hernieuwbare energie elders werd gedoeld op doelstelling om 25% van de benodigde duurzaam op te wekken energie van buiten de gemeente Oss te betrekken. In de RES NOB is besloten dat iedere gemeente tot 2030 zelf zijn deel van de RES opgave op eigen grondgebied gaat realiseren.
Concrete uitvoering gaat plaatsvinden in de vorm van energiebesparingsprojecten, ontwikkeling van duurzame opwek (voornamelijk windmolenprojecten en in mindere mate grondgebonden zon pv) en aardgasvrijgereed en aardgasvrij maken van de bestaande bebouwing. Waar gaat de benodigde warmte vandaan komen ? Dat aardwarmte hieraan een bijdrage kan leveren is allerminst zeker . Duurzame energie in Nederland - SCAN aardwarmte Welke scenario's zijn inde begroting meegenomen ? Moet de warmtebehoefte niet tevens een onderdeel zijn van project duurzame polder?	Welke alternatieve warmtebronnen in Oss beschikbaar zijn wordt op dit moment voor de eerste wijk onderzocht. Of aardwarmte een optie is inderdaad nog onzeker. Scenario's voor alternatieve warmtebronnen zijn nog niet in de begroting opgenomen. Het budget dat bij de vaststelling van de Transitievisie Warmte ter beschikking is gesteld, € 500.000, is toereikend om het huidige onderzoek naar alternatieve warmtebronnen te bekostigen. Het project Duurzame Polder richt zich op het realiseren van duurzame opwek elektriciteit met behulp van wind. Of deze elektriciteit ook ingezet kan worden als alternatief voor aardgas is pas aan de orde als we weten of in Oss de keuze gemaakt wordt voor het alternatief van de inzet van elektriciteit in (delen) van Oss.
We werken aan de volgende doelstelling(en): - *Oss reduceert CO2 emissie met 49% in 2030 in vergelijking tot 1990 (aanpassing naar boven van deze doelstelling naar 55% CO2 emissie-reductie is aanstaande)* - *Energietransitie: wij realiseren ons deel van het RES-bod:*	Dergelijke risico's zijn niet ingecalculeerd. Zoals recent bekendgemaakt zijn de netwerkbeheerders met een grootschalige operatie bezig om het netwerk te verzwaren en uit te breiden.

Vraag	Antwoord
○ *Besparing 11% in 2030 in vergelijking tot 2017* ○ *Grootschalige opwekking: 1,008 PJ duurzame energie in 2030, restant RES opgave 0,514 PJ vergund in 2025* ○ *Volledig energieneutraal in 2050* - *Oss realiseert 7.500 aardgasvrije (bestaande) woningen in 2030 en is volledig afgekoppeld van het gasnet in 2050* De komende jaren vindt jaarlijks monitoring van deze doelstellingen plaats. In Duitsland is al een de-industrialisatie gaande door te dure elektriciteit en netcongestie. In Nederland volgt ,zie o.a. het in Oss het vertrek van MSD. Welke risico's zijn in de begroting ingecalculeerd?	
Volgens klimaatminister Jetten is het resultaat van 28 miljard aan uitgaven een lagere temperatuurstijging van 0,000036 0C . Wat is de bijdrage van gemeente Oss aan een lagere temperatuurstijging ?	De bijdrage van Oss aan een lagere temperatuurstijging is op dit moment niet aan te geven. We gaan de komende jaren proberen deze bijdrage in beeld te krijgen door instrumenten te implementeren als CO2 prestatieladder, afspraken met energie/klimaatprojecten te maken om resultaten te meten van hun projecten op het gebied van CO2 emissiereductie
Bestuursovereenkomst Duurzame polder Kenmerk 4672383 9 november 2018.	Dit fonds wordt beheerd door de gemeente Oss namens de partners in het project Duurzame Polder. Het budget beloopt € 1.000.000 en dit bedrag is vrijwel verbruikt op dit moment. Het budget is gespendeerd aan opdrachten om NDR en MER uit te voeren (Witteveen & Bos) participatie-activiteiten (HNS en Open Kaart), functioneren van projectteam waarvoor externe projectmanager, omgevingsmanager, communicatie-deskundige en ondersteuning zijn ingehuurd. Overzicht inkomsten en uitgaven wordt aan de stuurgroep verstrekt in januari 2024 en dit overzicht zal worden opgenomen in het verslag van de stuurgroep. In FTE vertaald betreft het ruim 2,5 FTE tegen uurtarieven tussen € 80 en € 125 per uur op inhuurbasis. Verhaal van kosten is aan de orde zodra hierover afspraken met initiatiefnemer zijn gemaakt hetgeen nog niet het geval is.

Vraag	Antwoord
Waar moeten we rekening mee houden? *a. Financiën* Met de bestuursovereenkomst stellen de vier partijen gezamenlijk € 1 miljoen ter beschikking voor het eerste deel van de volgende fase in het project (zie artikel 9 in bijlage 1). Alle vier de partijen stellen € 250.000,- beschikbaar, waarbij het een eenmalige bijdrage van het ministerie van EZK van € 125.000,- per gemeente betreft. Uw raad heeft € 250.000,- ter beschikking gesteld op 28 januari 2021. Dit bedrag is al in de begroting voor 2021 opgenomen. Daar komt nu € 125.000,- van het Rijk bij. Zodra het budget van € 1.000.000,- is gebruikt, neemt de provincie Noord-Brabant de rest van de voorfinanciering voor haar rekening gemaximeerd tot een bedrag van € 2 miljoen. Volgens de bestuursovereenkomst dragen beide gemeenten en provincie ieder 1/3e van de meerkosten. Zoals gebruikelijk gaan we zoveel als mogelijk voorbereidings- en plankosten van de ruimtelijke besluitvormingsprocedures verhalen op de initiatiefnemers/ontwikkelaars. Aanvullende personele capaciteit is noodzakelijk voor de uitvoering en tijdige realisatie, maar ook voor het bewaken van de gestelde randvoorwaarden. Een claim hiervoor is opgenomen in de programmabegroting.	
Waar en door wie wordt dit fonds beheert ? Welke bedragen zijn er gestort en wat is de reserve ? Aan welke activiteiten is geld gespendeerd en wie waren de begunstigden ? Waar kan een overzicht van inkomsten en uitgaven worden ingezien ? Wat is het aantal aanvullende personele capaciteit in FTE, voor de uitvoering en tijdige realisatie ? Wat is de verdeling in uren met arbeidsovereenkomst onbepaalde tijd en bepaalde tijd ? Wat zijn de kosten de kosten voor deze aanvullende personele capaciteit ? Welke bedragen van de voorbereidings - en plankosten zijn inmiddels verhaald op de initiatiefnemers?	
Financiële positie kadernota. Uitvoeringskosten klimaatakkoord. *5. Uitvoeringskosten klimaatakkoord* We ontvangen uitvoeringsmiddelen voor het klimaat- en energiebeleid voor de jaren 2023 en 2025. Jaarlijks een bedrag van € 1,5 miljoen. Dit bedrag is bestemd voor personele en bijbehorende	De uitvoeringskosten klimaatakkoord zijn in de programmabegroting 2024-2027 opgenomen (als 3O-ontwikkeling en post nieuw beleid binnen programma 4). We hebben dit gesplitst in een 3O-ontwikkeling waarbij we een voordeel melden van € 1,3 miljoen. Hiermee dekken we posten af die we in het kader van klimaat- en energiebeleid hebben opgenomen in de begroting. De aanvullende claim van € 0,3 miljoen gaat om nieuwe ambities, dit hebben we opgenomen als post nieuw beleid.

Vraag	Antwoord
materiële kosten (onderzoekskosten e.d.). Gemeenten kunnen het naar eigen inzicht inzetten voor de uitvoeringskosten van klimaat- en energiebeleid uit het Klimaatakkoord en het beleidsprogramma Klimaat. Wel moet hierover verantwoording worden afgelegd, inclusief accountantscontrole (en bij niet besteden ervan terugbetaald worden). De afgelopen jaren hebben we al fors geïnvesteerd in extra capaciteit voor de uitvoering van het klimaatakkoord. Vanuit de bestaande formatie hebben we in beeld gebracht dat dit een bedrag betreft van € 1.275.000 per jaar. Dit betekent dat dit geld ingebracht kan worden in deze regeling en dat hierdoor in de jaren 2023-2025 een financieel voordeel ontstaat. De rijksregeling heeft betrekking op de komende 3 jaar maar we gaan ervan uit dat deze gelden structureel worden. Bij de speerpunten in deze kadernota zijn aanvullende claims opgenomen voor de uitvoering van dit klimaatakkoord. Deze zijn ook structureel begroot. *6. Kostenstijgingen gemeenschappelijke regelingen* De kadernota's en de begrotingen van gemeenschappelijke regelingen laten ook forse kostenstijgingen zien. Vooral bij de GGD en de Veiligheidsregio. Dit betekent een begrotingsnadeel van uiteindelijk structureel € 0,7 miljoen. Deze kostenstijgingen verwerken we pas definitief bij de programmabegroting 2024-2027, maar voor een actueel beeld van de financiële positie laten we deze al wel vast zien. Vraag: Er is de afgelopen jaren al fors geïnvesteerd. Waar kan door de gemeenteraad het overzicht van uitgaven en het daarbij behorende accountantsrapport worden ingezien ? Welke speerpunten zijn geformuleerd ? Wat wordt bedoeld met aanvullende claims ? Waarom is deze “regeling ”niet in de begroting ondergebracht ?	Het overzicht van inkomsten en uitgaven en de accountantscontrole hierop vindt plaats bij het opstellen van de jaarrekening 2023 via sisa (single input, single audit). Dit is een bijlage bij de jaarrekening en zo kan de gemeenteraad de verantwoording inzien. De aanvullende claims en speerpunten staan toegelicht bij de post nieuw beleid (pagina 88 van de programmabegroting).

Vraag	Antwoord
Een van de RES-opgaven is om in 2030 tenminste 11% minder gas en elektriciteit te gebruiken dan in 2017. Ik wil graag weten in hoeverre de gemeente zelf het goede voorbeeld geeft. Daarom wil ik graag een gespecificeerd overzicht van de besparingen op gas en elektriciteit tot nu toe bij het gemeentelijk vastgoed, het beheer van de openbare ruimte en (voorover mogelijk) het maatschappelijk vastgoed en de gelieerde instellingen.	Wij zijn op dit moment bezig met het uitwerken van de routekaart en ook onderzoeken we met welk systeem wij de installaties gaan monitoren. We hebben nog geen zicht op het verbruik van alle gebouwen: immers zijn de huurders/beheersstichtingen zelf verantwoordelijk voor de energiekosten. Toch gaan we die wel meenemen in de monitoring, omdat we ons daar ook verantwoordelijk voelen voor een duurzaam gebruik van het gebouw.
Graag nog antwoord op de vraag wat er met het overtollige water van Vorstengrafdonk en Dommelstraat gebeurt. Wordt het afgevoerd naar het oppervlaktewater of wordt het afgevoerd naar een wadi? Ik wil graag weten of het overtollige water nu wel of niet wordt gebruikt om de grondwaterstand aan te vullen.	
Zijn de degeneratievergoedingen die bij nutsbedrijven in rekening worden gebracht voldoende om verzakkingen en oneffenheden te herstellen? Met andere woorden, zijn ze voldoende om te zorgen dat na verloop van tijd het straatwerk er weer net zo netjes bijligt als vóór het graafwerk?	
Hoe wordt de hoogte van de degeneratievergoedingen bepaald?	
Wordt de hoogte bepaald na afronden van het graafwerk, zodat slordig werk van de kabelaar leidt tot een hogere degeneratievergoeding?	
Uit het antwoord op de vraag over de teruggave van een deel van de afvalstoffenheffing bij goed scheidingsgedrag kan ik niet opmaken of dit kostendekkend is. Kunt u mij vertellen hoeveel wordt bespaard op de afzet van restafval doordat de hoeveelheid per inwoner met 18 kg is gedaald? Met andere woorden, weegt dit op tegen de teruggave van €1.384.747?	De teruggave is gebaseerd en de verordening afvalstoffenheffing. Op basis van een containercombinatie betaalt men per perceel van vast bedrag. Afhankelijk van het aantal keer dat een container wordt aangeboden krijgt men later een bedrag terugbetaald. Bij deze terugbetaling ligt geen directe relatie met de besparing die is gerealiseerd. De totale opbrengsten van afvalstoffenheffing (inclusief egalisatiereserve) blijft altijd 100% kostendekkend.

Vraag	Antwoord
Op pagina 13 wordt gesproken over “het versnellen van het klimaatenergiebeleid” - Waarom wil het college versneld dit beleid uitvoeren?	
Op Pagina 83 lees ik dat de installatie om grootschalig zonnepanelen op daken aan te brengen verplicht wordt gesteld. Voor wie? Voor alle woningen? Hoe staat de gemeente tegenover de mogelijke gevaren/ risico’s dat dat met zich meebrengt (denk aan daken van oudere stallen/huizen met meer brandrisico)? Hoe staat de gemeente tegenover de enorme kosten die hiermee gepaard gaan?	
Programma 5. Economie	
Heesch West: Welke mogelijkheden zijn er voor de Gemeente Oss om zicht terug te trekken uit dit project ? Wat zijn hiervan de consequenties ?	We hebben samen met andere gemeente een gemeenschappelijke regeling opgezet en hebben ons daarmee verbonden aan dit traject. Dus terugtrekken uit dit project is niet aan de orde. Bij uittreden uit de gemeenschappelijke regeling zal er sprake zijn betaling van de financiële schade die door de uittreder wordt veroorzaakt. Dit wordt dan bepaald door een onafhankelijke deskundige.
In paragraaf 3.1 wordt mbt duurzaamheid gezegd ‘dat we maximaal inzetten op samenwerking met hogescholen en universiteiten’. Prima. Maar waarom wordt ook niet maximaal ingezet op samenwerking met ROC’s (en behoud MBO in Oss)? Goed opgeleid en enthousiast personeel is toch ook van groot belang voor verduurzaming van onze industrie? Ook mis ik het betrekken van ons voortgezet onderwijs bij het verduurzamen van onze economie.	Samenwerking en behoud van ons mbo is zeker belangrijk en in programma 2. Werk, Inkomen en Onderwijs wordt uitdrukkelijk het belang van het MBO voor Oss genoemd. Talentencampus Oss is een belangrijke spil voor de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt en organiseert diverse ontmoetingen voor (hoger) onderwijs en ondernemers om ook ons mbo-talent te behouden voor de Osse arbeidsmarkt. Koning Willem 1 College is bestuurslid van Talentencampus Oss. Daarnaast zijn we een samenwerkingspartner van het Mbo Innovatie- en Expertise Centrum Data, een project van de 7 Brabantse Mbo’s. De regisseur Klimaat en Jongeren van de gemeente Oss brengt jongeren in contact met duurzame maatschappelijke vraagstukken en betrekt hier vaak bedrijven bij. Een voorbeeld is de Duurzame Challenge op 18 oktober 2023 in samenwerking met Koning Willem 1 College en ondernemers. Daarnaast leveren we een financiële bijdrage aan de Jongerenbedrijvendag en de Week van de Techniek.

Vraag	Antwoord
In paragraaf 4.1 staat dat we 50.000 euro gaan besteden aan het opzetten van parkmanagement. Op welke bedrijventerreinen heeft dit betrekking?	Dat heeft betrekking op de bedrijventerreinen Elzenburg en De Geer. Inmiddels is hiertoe samen met vertegenwoordigers van vijf bedrijven een werkgroep gestart. De middelen zijn bedoeld voor het organiseren van een kick-off event, notariskosten en het mede financieren van het inhuren van een parkmanagementorganisatie.
Bij nieuw beleid wordt voorgesteld om lokale en regionale samenwerking te verstevigen en daartoe 50.000 euro structureel te gaan uitgeven ter versterking van recreatie en toerisme. Blijft dit geld in de gemeente Oss of gaat het net als bij Agrifood vooral naar overhead en andere gemeenten? En indien het in Oss blijft, wordt het dan een soort reserve waaruit projecten worden ondersteund? Of wordt het een subsidieregeling? Graag meer duidelijkheid over de wijze van besteding die men voor ogen heeft	Het is projectgeld (werkbudget) waarmee we projecten uit kunnen voeren. Primair zetten we dit in voor het realiseren van Osse projecten en initiatieven. Het projectgeld kan ook ingezet worden voor regionale projecten onder de voorwaarde dat er Osse ondernemers/partijen bij betrokken zijn.
Bij 3O-ontwikkelingen wordt geld uitgetrokken voor beheerskosten stimuleringslening duurzaamheid. Waarom staat dit bij programma Economie en niet bij programma Energie? Of bij programma Wonen?	Dit klopt inderdaad niet. We zorgen ervoor dat deze bij de eerste rapportage in 2024 overgezet wordt naar programma wonen.
Programma 6. Centrum	
Zo wordt er gesproken over 'functiemenging' op blz 105, onder het kopje duurzaamheidscirkel. Kunnen jullie me uitleggen wat hiermee bedoeld wordt?	Het centrum is de huiskamer van de stad. De functie van het centrum verandert van 'place to buy' naar 'place to be'. De winkelfunctie wordt minder dominant, en we willen de ontmoetingsfunctie versterken. Dit doen we onder meer door te streven naar een mix van winkels, horeca, evenementen, wonen, dienstverlening, cultuur en bedrijvigheid, oftewel functiemenging.
Op blz 105 bij de 'indicatoren' wordt er bij 'Leegstand' aantal verkooppunten gezegd dat de streefwaarde 15% is in 2022. Waarom wordt 2022 hierbij benoemd en hoe zijn ze tot dit percentage gekomen?	In de programmabegroting 2019-2022 is een streefwaarde benoemd voor het jaar 2022 (looptijd begroting). In die tijd was de leegstand groot en nam ook toe. De streefwaarde van 15% betekende een afname ten opzichte van 2018. Sindsdien zijn deze streefwaarde en jaartal in nieuwe begrotingen overgenomen.
Op blz 106 wordt er bij 'Rente-stijging warenhuis' een verwacht rente-percentage aangeven wat lager is dan landelijk wordt aangegeven. Hoe is dit verwachte rente-percentage (1,9% tot 2,3%) berekend?	De percentages van 1,9% en 2,3% zijn gemiddelde percentages. Een gemiddelde tussen de rentepercentages waarvoor we in het verleden leningen hebben aangetrokken en de percentages voor toekomstige investeringen. De gemiddelde rente is voor ons nu 1,1% (renteomslag) en stijgt naar verwachting naar 1,9% en vervolgens naar 2,3%.

Vraag	Antwoord
Op blz 107 wordt er 60.000 euro uitgetrokken voor een evaluatie van de Koers Stadshart. Hoe is tot dit bedrag gekomen en waarom wordt er op dit moment een evaluatie gedaan? Wat is het doel hiervan?	De Koers Stadshart Oss is eind 2016 vastgesteld. In 2022 is de Koers en de maatregelen die daaruit voortvloeiden geëvalueerd door de Rekenkamercommissie. Bij de bespreking daarvan is toegezegd dat we de Koers jaarlijks evalueren. We concluderen dat een jaarlijkse evaluatie (te) weinig nieuwe informatie oplevert. We kiezen er daarom voor deze evaluatie van de Koers niet meer jaarlijks te doen, maar dit onderdeel te laten zijn (blijven) van de programmaevaluatie in het kader van de begroting. Wel is blijvende aandacht en inzet voor het centrum nodig. De transformatie-opgaven in en rond het centrum, de verstedelijkingsopgave maar ook de stadsbrede opgaven op het gebied van mobiliteit, klimaat en energietransitie hebben impact op het centrum van Oss. We vinden het belangrijk deze opgaven te vertalen naar het gebied Stadshart en te kijken hoe we verbinding kunnen maken met de ontwikkelingen nabij het centrum (spoorzone). Dit vormt samen met de diverse beleidskaders een belangrijke input voor een actualisatie van een visie op het centrum. Het bedrag van €60.000 wordt merendeels ingezet voor de herijking van de koers op het centrum en is gebaseerd op inschatting van werkzaamheden die worden uitbesteed aan een adviesbureau.
Wat is de status van de vierkante meters detailhandel die in het warenhuis/walkwartier bestemd zijn.	De verhuur is door Van Wanrooij Projectontwikkeling opgestart. Daarbij zijn 2 makelaarskantoren actief betrokken: 1 met landelijke dekking en ervaring en een makelaar die meer lokaal/regionaal haar bereik heeft. Beiden vullen elkaar goed aan voor een zo groot mogelijk bereik. Van Wanrooij Projectontwikkeling is met meerdere geïnteresseerden in overleg over een concrete huuraanbieding. Er zijn thans nog geen units concreet verhuurd.
€ 3.532.219 lasten € 2.105.029 baten € 1.427.190 tekort Er is geen goede aansluiting met de onderliggende getallen te vinden. Verder wordt een toevoeging aan de reserves duidelijk gemaakt (een negatieve onttrekking is een toevoeging). Dat is vreemd want er worden uit een ander potje juist reserves onttrokken om de begroting sluitend te maken.	We nemen per programma de lasten en baten op die aan het programma gekoppeld zijn. Het is logisch dat we per programma veel meer kosten begroten dan inkomsten. Dit is inherent aan hoe gemeenten gefinancierd worden. We krijgen vanuit het Rijk een grote som geld, de algemene uitkering. Dit geld is onze grootste inkomstenbron en daarmee moeten we onze uitgaven bekostigen. Deze algemene uitkering staat begroot op programma 10. We hebben daarom ook geen inspanning om het gat te dichten (er is immers geen gat).

Vraag	Antwoord
Nergens is een inspanning zichtbaar om het gat te dichten. Vraag: wat gaat het college doen om dat gat te dichten behoudens reserves uit te putten?	
De indicator 'bezoekers centrum' wordt niet meer gemeten vanwege het verbod op 'wifi tracking'. Is gekeken naar andere methoden om het aantal bezoekers in het centrum te meten? Bijvoorbeeld met een laser-teller? Hoe doen andere gemeenten dat? Is daar informatie over ingewonnen?	Locatus voert om de 2 jaar standaardtellingen (handmatig) uit bij de 150 grootste gemeenten. Hier hoort Oss ook bij. In 2022 zijn er 43.100 bezoekers per week geteld. In het voorjaar 2024 volgt een nieuwe telling. Andere manieren voor het verrichten van tellingen: • Laser: deze kunnen de hele week blijven hangen en geven dus een totaalbeeld van de hele week. Nadeel is dat je er veel kasten nodig zijn en daarmee een dure aangelegenheid. Daarnaast is het voor een laser lastig registeren als er meer dan 1 iemand door de laser loopt. • Radar: geeft alleen een totaalbeeld van de bezoekers, niet van de stromen. • Data vanuit appverkeer: veel mensen hebben hun locatievoorzieningen uit staan waardoor een telling niet representatief is en deze met zo'n 25% opgehoogd moet worden. Het CMO meet met deze laatste techniek ook bezoekers en dat geeft een real-time inzicht. Zij maken gebruik van een technologie (Argaleo) waarmee ze uit apps de locatie informatie kunnen halen. De data is privacy bestendig, wat inhoudt dat de data is geanonimiseerd en dat de gebruiker toestemming heeft gegeven voor het gebruik van de data. Daarnaast gebruiken ze meer dan 250 standaard gekoppelde datasets van openbare data en basisregistraties van Nederland. Veel gemeentes werken inmiddels met Argaleo: o.a. Den-Bosch, Tilburg, Breda, Eindhoven. Voor het Stadscentrum wordt vanaf 2024 gebruik gemaakt van de gegevens van het CMO.

Vraag	Antwoord
Programma 7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit	
Wij willen graag weten bij welke plannen het nog lukt om ze onder de Wro in procedure te brengen en wat de consequenties zijn indien dit onder de Omgevingswet moet.	Voor de in bijlage "Nog in procedure 2023 Wonen" genoemde plannen streven we ernaar om deze nog onder de Wro in procedure te brengen. Er kunnen echter gegronde redenen zijn dat dit niet lukt voor een plan. Deze redenen kunnen ook extern zijn oorsprong vinden. Bestemmingsplannen die niet onder de huidige Wro ter inzage kunnen worden gelegd, moeten we afhandelen op basis van de nieuwe Omgevingswet. We hebben ons uiteraard, voor zover het binnen onze macht ligt, goed voorbereid op de vele veranderingen die de komst van de nieuwe wet met zich meebrengt: wijzigingen in procedures, een andere manier van inhoudelijke beoordeling en nieuwe digitale systemen. Iedereen in Nederland zal echter moeten leren werken met de nieuwe wet, wat logischerwijs (meer) tijd kost en juridische uitdagingen met zich meebrengt. Daarnaast zijn we bij de wijzigingsprocedure voor het Omgevingsplan afhankelijk van de mate waarin het landelijke Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) werkt en de mate van gereedheid van de omgevingsplansoftware (externe leverancier).
Bij de indicatoren staat ook het aantal actief woningzoekenden bij Mooiland. Hebben deze cijfers betrekking op de gemeente Oss of het hele werkgebied van Mooiland?	De cijfers hebben betrekking op het aantal actief woningzoekenden bij Mooiland in de gemeente Oss.
Bij de indicatoren staat dat in Oss gemiddeld 9,4 nieuwe woningen worden gebouwd per 1000 woningen. Als je dit omrekent, betekent dit dat een bestaande woning gemiddeld 106 jaar mee moet gaan om het aantal woningen gelijk te houden. Is dit realistisch? We zien nu dat huurwoningen uit de jaren '60 worden gesloopt omdat ze niet te verduurzamen zouden zijn. Wat is de verwachting voor de grote aantallen rijtjeswoningen die in de jaren '60 en '70 zijn gebouwd? Kunnen deze nog 40 tot 50 jaar mee? Of is een extra impuls nodig bij de woningbouw?	Deze indicator geeft zicht op de hoeveelheid nieuwbouwwoningen in relatie tot de bestaande woningvoorraad en er staat dat er per 1.000 woningen in het jaar 2022 zo'n 9,4 nieuwe gebouwde woningen zijn bijgekomen. De berekening van hoe lang een woning mee gaat is niet op één uniforme wijze te maken en ook niet volgend vanuit deze indicator. Hoe lang een woning mee gaat is van veel factoren afhankelijk, zoals bouwjaar en de wijze waarop er onderhoud wordt gedaan aan de betreffende woning. Wij geven in de programmabegroting aan dat we koersen op toevoeging van netto 8.500 extra woningen in de periode tot 2040. Deze komen boven op het in stand houden van de bestaande voorraad. Het woningbouwprogramma koerst daarom bruto op de bouw van meer dan 8.500 woningen. Daar zit de herbouw van het aantal gesloopte woningen bij en zorgt er voor dat er flexibiliteit is om planvertragingen of planuitval op te kunnen vangen.

Vraag	Antwoord
Er wordt voorgesteld om 15 miljoen uit te trekken om de benodigde investeringen voor de Spoorzone (125 miljoen) te kunnen blijven doen? Maar twee jaar geleden is toch afgesproken om dit bedrag uit het Grondbedrijf te halen? Is dit nu veranderd? Hoeveel is inmiddels uit het Grondbedrijf gehaald voor de investeringen in de Spoorzone? En hoeveel gaan ontwikkelaars afdragen in het kader van de bovenwijkse voorzieningen? Met andere woorden, moeten we die 125 miljoen nog wel volledig extern financieren?	**VOORAF - ALGEMENE TOELICHTING** **Ambities spoorzone € 125 miljoen** De ambities van de spoorzone zijn grof geraamd op circa € 350 miljoen. Deze ambities willen we mede bekostigen door cofinanciering van het Rijk en de provincie. We behoren hier minimaal 35 % zelf bij te dragen. Dat is een bedrag van circa € 125 miljoen. **Sparen € 125 miljoen** Om deze middelen bij elkaar te brengen gaan we komende jaren sparen voor dit bedrag. Voor het sparen is vooralsnog grof gerekend tot en met het jaar 2037. Dit bedrag willen in die periode sparen door: a. Structureel bedrag van € 750.000 (PB 2022-2025); b. Structureel bedrag in de begroting mobiliteit € 495.000; c. Toekomstige bijdrage bovenwijkse netwerkvoorzieningen € 9 miljoen; d. Toekomstige resultaten winsten grondbedrijf € 20 miljoen. Hierbij wordt opgemerkt dat de laatste twee posten afhankelijk zijn van de woningbouwvolumes en de marktomstandigheden. Dit is dus nog niet zeker. Momenteel staan de winsten van het grondbedrijf onder druk. We hebben daarom afgesproken dat we de plannen altijd met de beschikbare middelen aan uw gemeenteraad worden voorgelegd. De gespaarde bedragen worden gestort in de reserve fysieke kwaliteit leefomgeving. **Betalen rente- en afschrijvingslasten van investering € 125 miljoen** De investering van € 125 miljoen behoort volgens de Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) te worden afgeschreven. Dit mag niet in 1 keer worden afgeschreven. We behoren dus de structurele rentelasten en afschrijvingslasten van deze investering van € 125 miljoen te betalen. Dit wordt gedaan door: a. Structurele begrotingsposten van € 750.000 en € 495.000 hiervoor in te zetten;

Vraag	Antwoord
	b. Gespaarde bedragen uit de reserve fysieke kwaliteit leefomgeving te storten naar een bestemmingsreserve "spoorzone" en daaruit de rente- en afschrijvingslast te betalen. De rentestijging van 1,1 % naar 1,9 % betekent dat we hogere rentelasten gaan betalen. Voorbeeld: met het bedrag van € 495.000 kunnen we op basis van 1,1 % een bedrag van circa € 30 miljoen investeren en met 1,9% een investeringsbedrag van circa € 22 miljoen. Om de ambities van de spoorzone in stand te houden zijn aanvullende financiële middelen noodzakelijk. Deze worden nu beschikbaar gesteld. **SPECIFIEKE TOELICHTING** 1. Door de rentestijging van 1,1 % naar 1,9 % hebben we meer financiële middelen nodig om de ruimtelijke ambities van de spooragenda (reserve fysieke kwaliteit leefomgeving), mobiliteitsopgave (reserve mobiliteit) en ontsluitingswegen (reserve bovenwijkse voorzieningen) in stand te houden. Hiervoor is incidenteel € 15 miljoen nodig en structureel vanaf het jaar 2027 € 350.000. Het is bedrag is dus niet alleen bestemd om de ambities van de spoorzone in de toekomst te kunnen betalen. 2. Er is besloten om voortaan de toekomstige winsten van het Grondbedrijf in te zetten als dekkingsmiddel voor de ruimtelijke ambities. Deze toekomstige winsten staan onder druk. De raming is gebaseerd op de periode tot en met het jaar 2037. Als er dus winsten daadwerkelijk in deze periode gerealiseerd worden, worden deze op dat moment gestort in de reserve fysieke kwaliteit leefomgeving. De gerealiseerde winst van het grondbedrijf is twee jaar geleden bestemd voor de reserve binnenstedelijke transformatie, mobiliteitsplan in voorbereiding en de ontsluitingswegen. 3. Het is niet veranderd. 4. Er is nog geen geld beschikbaar gesteld vanuit de resultaten Grondbedrijf. In 2022 heeft een eerste storting plaats gevonden van € 336.000 in de reserve fysieke kwaliteit leefomgeving. Dit is ook de stand per 31-12-2022. Dit betreft de bijdrage van de bovenwijkse

Vraag	Antwoord
	netwerkvoorzieningen voor het jaar 2022. In dat jaar zijn we gestart met het kostenverhaal van bovenwijkse (netwerk)voorzieningen. 5. De bijdrage van ontwikkelaars wordt voor de periode tot en met 2037 geraamd op: a. Bijdrage bovenwijkse netwerkvoorzieningen € 3 miljoen; b. Bijdrage bovenwijkse voorzieningen € 6 miljoen. We staan stevig aan de lat om het benodigde bedrag van € 125 miljoen te sparen. De realisatie staat momenteel onder druk door de huidige marktomstandigheden bij het grondbedrijf. We blijven de ontwikkelingen van ons spaarbedrag volgen. Met het reservestaatje van de fysieke kwaliteit leefomgeving zullen we telkens de actuele stand aan u vermelden. We beschouwen dit bedrag als "intern financieren" (afdekken). "Extern financieren" betreft de bijdrage van het Rijk en provincie. We gaan hierbij inzetten om een bijdrage van € 225 miljoen binnen te halen.
Bij 3O-ontwikkelingen wordt ook voor de jaren 2025 -2027 verwacht dat de parkeergelden onvoldoende zijn om de kosten te dekken. Dan is toch geen sprake meer van een 3O-ontwikkeling? Dat is toch niet onverwacht en onvoorzienbaar? We kunnen toch gewoon de parkeertarieven verhogen? Met andere woorden, staan deze bedragen terecht in de 3O-tabel?	Onder 3O ontwikkelingen verstaan we autonome kosten- en opbrengstenontwikkelingen. Dus mutaties qua geld op basis van het bestaande beleid. Daarom staan ze terecht onder 3O ontwikkelingen.
Op bladzijde 121 staat dat de tekorten bij het parkeren worden veroorzaakt door kostenstijgingen bij het onderhoud van fietsenstallingen en parkeergarages. Kan dit worden uitgesplitst naar kostenstijgingen bij fietsenstallingen en bij parkeergarages?	De kosten stijging bij de fietsenstalling bedraagt jaarlijks € 24.000 De kosten stijging bij overige parkeren (parkeergarages, -vergunningen., -openlucht en -naheffing) structureel circa € 62.000. Totaal jaarlijks uit reserve circa € 86.000.
ten aanzien van de herinrichting van spoorweg, stations en stationsomgevingen: is er een plan B mocht er vanuit NS/prorail geen medewerking zijn	Met NS, Prorail en provincie zijn gesprekken gestart over de samenwerking om te komen tot voorbereiding en uitvoering van projecten aan het spoor. We hebben daarvoor net de inhoudelijke basis gelegd in diverse rapporten en besluiten, zoals in Koersnota Mobiliteit en de handelingsperspectieven voor de stations. Daarnaast zullen diverse ontwerpoplossingen voor spoor en stations voortkomen uit de ontwikkeling van het stedenbouwkundig Masterplan Spoorzone waar West8 aan werkt. In de gesprekken met NS, Prorail en provincie ervaren we de drive om samen met deze opgave aan de slag te gaan. Vooralsnog is er geen aanleiding om over een plan B na te denken.

Vraag	Antwoord
onder het kopje "resultaten in de voorbereidings- en uitvoeringsfase staat een opsomming van diverse projecten met tussen haakjes de beoogde planologische verankering en start bouw. Dit ontbreekt voor het project Fraterspark en Raadhuislaan zuid. Wat is daar de planning?	Voor beide locaties geldt dat sprake is van fasering, niet alle woningbouw zal in hetzelfde jaar van start gaan. Met de kennis van nu is de beoogde planning: Faterspark: start bouw locatie Mavo St. Jan 2e helft 2024, start bouw locatie Sint Nicolaasschool medio 2025 en start bouw locatie parkeerterrein Berghege medio 2026. Raadhuislaan-Zuid: start bouw eerste woningen in 2025 en start bouw vervolgfases in 2026 en 2027. Om voor beide locaties te kunnen starten met de bouw is planologische verankering beoogd eind 2024 / begin 2025.
Bij versnellen van de woningbouw staat dat de omgevingswet daarbij gaat helpen. Is duidelijk hoe de "ja, mits" houding en participatie zoals bedoeld in de wet, versnelling mogelijk maakt?	De Omgevingswet vraagt een goede balans tussen het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving. De wet vraagt ons te zorgen voor een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit door gebruik en ontwikkeling van de fysieke leefomgeving mogelijk te maken. Dit vraagt van de gemeente een ja-mits-houding. Gelet op de vele maatschappelijke opgaven die allemaal een plek moeten krijgen in de beperkte beschikbare ruimte, wordt deze houding nu ook al van de gemeente gevraagd en deze houding nemen we dan nu ook al aan. Dit betekent dat we met een open blik van 'mogelijk maken' naar ruimtelijke initiatieven kijken en integraal naar oplossingen zoeken. Waar we de fysieke leefomgeving willen en moeten beschermen, doen we dat uiteraard ook. In de geest van de Omgevingswet is met participatie in een vroeg stadium van de planvorming bedoeld, dat er ook in een vroeg stadium breed draagvlak voor en meer kwaliteit in ruimtelijke plannen ontstaat en hierdoor minder vertraging optreedt
Ik mis in het programma een verdere kwaliteitsslag erfgoed. Denk aan verduurzaming en herontwikkeling. Financiering is vaak overstijgend op rijks- en provinciaal niveau en Oss kent diverse erfgoed objecten. Wat zijn de plannen voor de komende jaren rond erfgoed, of zijn deze er niet.	De gemeente Oss heeft ook de aankomende jaren oog voor de diverse ontwikkelingen/vraagstukken rondom het gebouwde erfgoed binnen de gemeente Oss. De gemeentelijke erfgoedvisie geeft ook inzicht over de ontwikkelingen/vraagstukken waar we komende jaren aan zullen gaan werken. De uitvoering van taken op deze gebieden wordt in het uitvoeringsprogramma opgenomen en zullen met de portefeuillehouder gemonitord blijven worden. Naast het uitvoeren van wettelijke taken (Vergunningverlening) rondom herontwikkeling en verduurzamingsvraagstukken, zijn er vanuit de gemeente ook beleidsregels/richtlijnen en financiële mogelijkheden gecreëerd voor monumenteigenaren.

Vraag	Antwoord
	Op het gebied van Verduurzaming is er naast beleid en financiële ondersteuning, samenwerking gezocht met de Monumentenwacht Noord-Brabant voor het uitvoeren van verduurzamingsonderzoeken en advisering. Voor grote herontwikkelingsopgave wordt er naast advisering ook altijd geprobeerd om te kijken naar financiële koppelkansen waar de monumenten van kunnen profiteren. Er zal worden gewerkt aan de herziening van de gemeentelijke subsidieverordening, waarin de vraagstukken verduurzaming en herbestemming ook een plek zullen krijgen in mogelijke financiële ondersteuning.
ten aanzien van CPO willen we initiatiefnemers attenderen. Maar gaan we de komende tijd ook weer vouchers uitgeven?	CPO groepen die voldoen aan de kaders van het CPO beleid kunnen een voucher 'kickstart voor CPO's' ontvangen en worden daar op geattendeerd op het moment dat zij zich inschrijven bij de gemeente Oss via het registratieformulier CPO wat beschikbaar is op www.oss.nl/cpo . Deze werkwijze bevalt goed, is duidelijk voor de CPO's en daar gaan we mee door.
is er in de fietsnota ook aandacht voor het verlichten van de diverse fietspaden in Oss?	De inhoud van de fietsnota moet nog worden bepaald. Aangezien fietsverlichting op fietspaden een belangrijk onderdeel is van de veiligheid en kwaliteit van fietspaden, ligt het voor de hand dat dit onderdeel gaat uitmaken van de fietsnota
Oss neemt deel aan de MIRT verkenning van de A50. Is er ook aandacht voor de consequenties voor de dijk bij verbreding van de A50 bij Ravenstein?	De MIRT verkenning en de verbreding van de A50 is in eerste instantie de verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat. Het Waterschap is ook betrokken bij het proces van de MIRT verkenning. Wij mogen er van uitgaan dat de consequenties voor de dijk door het Waterschap worden bewaakt.
bij 3.4 staat bij Brabant wonen het aantal reacties per woning, maar staat geen getal voor het aantal ingeschreven woningzoekenden. Bij Mooiland is dat net andersom. Kunnen deze getallen worden aangevuld?	Vanaf 2024 is er één inschrijfsysteem voor mensen die op zoek zijn naar een sociale huurwoning in Noordoost-Brabant. Daar zijn 8 corporaties op aangesloten, waaronder Brabantwonen en Mooiland. Op deze manier wordt het voor de inwoners eenvoudiger en voor de gemeenten en corporaties beter om te monitoren, op www.thuispoort.nl is meer informatie te vinden. Wij vullen de getallen voor dit moment niet aan omdat er ook veel dubbelingen in zitten. Mensen zoeken bijvoorbeeld zowel via het inschrijfsysteem van Mooiland, als het systeem van Brabantwonen. Wat de indicatoren die er nu staan laten zien is dat er bij zowel Mooiland als Brabantwonen veel druk is op de sociale sector. Het aantal reacties per woning en het aantal actief woningzoekenden is hoog.

Vraag	Antwoord
voor 2024 staat het aantal flexwoningen op 549. De jaren daarna op 0. Betekent dat, dat er na 2024 geen flexwoningen meer bijkomen?	Het getal 549 in de begroting gaat om geld, niet om aantallen woningen. Onze inzet is erop gericht om 240 flexwoningen toe te voegen aan de woningvoorraad, in lijn met de afspraak uit de Meerjarenprestatieafspraken met de corporaties. We werken aan deze opdracht door woningbouw op locatie Ruwaard (oplevering eind 2023) en op nog 3 locaties waar oplevering wordt verwacht in 2024. Op dit moment wordt ook gewerkt aan nieuwe meerjarenprestatieafspraken voor de periode 2024-2027 en vaststelling wordt beoogd in het eerste kwartaal van 2024. Flexwoningen zijn een onderdeel van de nieuwe prestatieafspraken, naast het maken van afspraken over reguliere woningbouw in de sociale huursector en ook nieuwbouw in het middeldure huursegment door de corporaties.
€ 57.402.204 lasten € 39.415.158 baten € 17.987.046 tekort Er is geen toelichting op het tekort. En al helemaal niet hoe dat te verkleinen c,q. te dekken. Doorgaans zijn de grondbedrijven van de gemeentes de bedrijven waar de winsten worden gemaakt. Daar is geen inzicht in gegeven. Dit wringt temeer omdat het grondbedrijf substantieel meer lasten in de persexploitatie voor ogen hebben.	We nemen per programma de lasten en baten op die aan het programma gekoppeld zijn. Het is logisch dat we per programma veel meer kosten begroten dan inkomsten. Dit is inherent aan hoe gemeenten gefinancierd worden. We krijgen vanuit het Rijk een grote som geld, de algemene uitkering. Dit geld is onze grootste inkomstenbron en daarmee moeten we onze uitgaven bekostigen. Deze algemene uitkering staat begroot op programma 10. We hebben daarom ook geen inspanning om het gat te dichten (er is immers geen gat). In programma 7 zit meer dan alleen het grondbedrijf. Het grondbedrijf zit per saldo neutraal in de begroting. Winsten worden verrekend met de ABR (algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf). Voor een toelichting op het grondbedrijf verwijzen we naar het Najaarsbericht 2023.
In het antwoord op een technische vraag staat dat de kostenstijging bij de fietsenstalling jaarlijks € 24.000 bedraagt. Op welke fietsenstallingen heeft dit betrekking?	Fietsenstalling Kruisstraat en Oostwal
Kunt u ons een meerjarig (liefst tenminste 10 jaar) overzicht verstrekken van de kosten en baten bij het parkeerbedrijf?	
Kunt u ons een overzicht verstrekken van de parkeertarieven in het centrum?	

Vraag	Antwoord
Kunt u ons inzicht geven in de ontwikkeling van de parkeertarieven in het centrum over de afgelopen jaren (bijvoorbeeld een periode vaan 10 jaar)?	
Op pagina 114 van de programmabegroting staat dat er een aantal knelpunten zijn ten aanzien van de plaatsing van flexwoningen. Het blijkt moeilijk te zijn om een sluitende businesscase te maken. Daarom vragen partijen van de gemeente een bijdrage te leveren in de plankostenen kosten voor bouwrijk maken. Is de gemeente Oss daartoe bereid, ook gezien deze begroting? Welke knelpunten zijn er nog meer? Kunnen flexwoningen gerealiseerd worden op nieuw te ontwikkelen gronden zoals bijvoorbeeld Klein Amsteleind om zo een snelle oplossing te zoeken voor het woningtekort.	
Waar komt het idee van de 10-minutenstad vandaan en waarom omarmt het college dit idee?	
Programma 8. Veilige omgeving	
Er wordt op geen enkele manier een appreciatie gemaakt van de kansen en bedreigingen op het gebied van veiligheid en de gewenste eindsituatie voor dit belangrijke doelgebied. Ook wordt de lezer niet meegenomen in het brede en diepe werkveld: de samenwerkende partners en organisaties in het werkveld veiligheid. Daardoor is er ook geen vertaling naar de benodigde middelen om die eindsituatie te bereiken en is er geen adequate verhouding tussen de status quo en het einde van de programma begroting. Het lijkt daarmee een beetje op het kijken in een kristallen bol met veel goede hoop op een goede afloop. Niet werkt niet mee aan het herstel van vertrouwen en is ook niet een methode die voor het onderwerp veiligheid te accepteren is. Waarom gebeurt dit niet?	In de begroting geven we de speerpunten voor 2024 aan. Elke vier jaar stelt uw raad een integraal veiligheidsbeleid vast. Het is een gezamenlijk plan op basisteamniveau van politie, het Openbaar Ministerie, de gemeente Oss en de gemeente Bernheze. Daarnaast wordt elke vier jaar een integraal uitvoeringsprogramma opgesteld en gedurende de vier jaar gemonitord. Deze plannen gaan in op het brede en diepe werkveld met daarbij behorende concrete acties voor de komende jaren. Het betreft: - Integraal Veiligheidsbeleid (IVB) 2023-2026 - Uitvoeringsprogramma (UVP) 2023-2026

Vraag	Antwoord
De inleiding bevat een opsomming van doelstellingen op een hoog abstractieniveau behoudens: Behouden of verbeteren van de veiligheidsgevoelens en veiligheidscijfers. Juist dit doel leent zich voor kwantificering, maar dat blijft uit in de begroting, waarom?	In de begroting geven we de speerpunten voor 2024 aan. Voor meer kwantificering wordt verwezen naar het door uw raad vastgestelde veiligheidsbeleid en het daarbij behorende uitvoeringsprogramma.
Binnen veiligheid hanteren we vijf veiligheidsvelden: veilige leef- en woonomgeving, bedrijvigheid en veiligheid, jeugd en veiligheid, fysieke veiligheid en integriteit en veiligheid (ondermijning). Deze velden hebben elk weer hun eigen thema's. Zo werken we aan een stabiele interne crisisorganisatie (opleiden en trainen), draaien wij een 24/7 crisispiket (incidentmanagement), vervullen we functies voor de regionale crisisorganisatie, organiseren wij procesregie op complexe casuïstiek, werken wij aan aanpak woonoverlast, sluiten wij drugs- en overlastgevende panden, monitoren wij de jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit en houden we ons bezig met de aanpak op ondermijnende criminaliteit en weerbare overheid. Waarschijnlijk een goede opsomming, maar de lezer heeft geen idee wie 'we' is en ook niet over welke hoeveelheid het hier gaat, of er verbetering inzit of juist niet, welke nieuwe inzichten er spelen en hoe daarop wordt geanticipeerd. De verschillende hoofstukken bij deze paragraaf ademen hetzelfde uit. Waarom wordt dit alles niet veel beter concretiseert en daarmee inzichtelijk, begrijpelijk en praktisch hanteerbaar?	De vijf veiligheidsvelden zijn afkomstig van het 'Kernbeleid Veiligheid' van de VNG. De gemeente Oss neemt deze systematiek van vijf veiligheidsvelden over van het landelijke VNG model. Later in de tekst wordt met 'we' het team Openbare Orde en Veiligheid genoemd. Voor meer concretisering en inzicht wordt verwezen naar het door uw raad vastgestelde veiligheidsbeleid en het daarbij behorende uitvoeringsprogramma.
De afgelopen jaren komen er steeds meer nieuwe veiligheidstaken bij (mensenhandel, cybercrime en maatschappelijke onrust en preventie weerbare jeugd) en bestaande thema's vergen meer tijd (toename complexe casuïstiek, toename voetbalgeweld en inzet van veiligheid tijdens evenementen). Ook de twee grote crisissen (corona en vluchtelingen) hebben veel druk gelegd op het team, waardoor achterstanden zijn ontstaan. Er is behoefte aan continuïteit, meer specialisme en functies moeten minder kwetsbaar worden (denk aan het 24/7 crisispiket en de aanpak complexe casuïstiek). Om mee te groeien en aangehaakt te blijven in deze veranderende opgave moet er een doorontwikkeling plaatsvinden. Dit vraagt ook een verandering binnen het huidige team van eenpitters en enkel incident/actie	In het door uw raad vastgestelde veiligheidsbeleid en het daarbij behorende uitvoeringsprogramma is aangegeven hoe de politie, gemeente en het Openbaar Ministerie samenwerken op de genoemde thema's. Ook andere organisaties waar wij mee samenwerken zijn genoemd in deze plannen.

Vraag	Antwoord
gericht werken naar procesgericht werken vanuit een visie met de focus op samenwerking en de juiste teamspirit. In 2024 zal deze doorontwikkeling veel tijd gaan vragen. Voor de gemiddelde lezer is dit een inleiding die duidt op steeds groter wordende omvang. Dat komt ook overeen met het beeld dat vanuit de landelijke media wordt weergegeven en vanuit de politiek, opsporingsinstanties en inlichtingen organisaties doorklinkt. Dit programma beschrijft vrijwel uitsluitend de inhoudelijke verbeteringen, maar niet de verbeteringen van de omvang van de organisatie of capaciteit. Ook wordt niet duidelijk hoe de organisaties die zich bezig houden met dit belangrijke onderwerp, met elkaar samenhangen en welke taken overlappen of niet. Juist daaruit zou een noodzakelijke omvang moeten blijken. Die geringe omvang, lijkt voor de gemiddelde lezer het grootste probleem en de zeer bescheiden financiële omvang van dit programma, bevestigd dat. Wordt het niet eens tijd om substantieel meer geld te reserveren voor dit belangrijke onderwerp?	
WvGGZ: doorontwikkeling WvGGZ. blz 126. Wat wordt er doorontwikkeld en aangepast in de uitvoering?	Het ministerie van VWS heeft de WvGGZ geëvalueerd en zal op basis hiervan de wet aanpassen. De wijzigingen behelzen een vereenvoudiging van enkele procedurele eisen die noodzakelijk zijn om een praktische en adequate uitvoering van de wet beter mogelijk te maken. Na wijziging van de wet, worden de aanpassingen verwerkt in onze handreiking en doorgevoerd in de uitvoering.
Aanpak rondom voetbal en veiligheid. blz 127. Welke onderdelen uit het handelingskader voor voetbalgemeenten worden overgenomen? Welke ambtelijke capaciteit - in de breedste zin van het woord - wordt er ingezet rondom voetbalwedstrijden. En is dit te kwantificeren in FTE? Welke taak heeft / neemt de gemeente rondom Betaald voetbalorganisaties? Zitten daar bovenwettelijke taken tussen?	Begin dit jaar is het landelijk handelingskader opgesteld. In onze regio (Oost-Brabant) werken we samen met de gemeenten die ook een BVO (betaald voetbal organisatie) binnen hun grenzen hebben: ’s-Hertogenbosch, Helmond en Eindhoven. Per brief van 14 maart 2023 hebben de burgemeesters van deze gemeenten samen met het Openbaar Ministerie en de politie aan de regiegroep Voetbal en Veiligheid laten weten op welke manier we in Oost-Brabant concreet aan de slag gaan. Uw raad is in de brief van 4 april 2023 geïnformeerd over de implementatie van de onderdelen uit dit kader. De burgemeester is het bevoegd gezag voor de openbare orde en heeft op basis van de Gemeentewet maar ook de APV bevoegdheden om de veiligheid rond deze voetbalwedstrijden te waarborgen. Het kader brengt niet meer of

Vraag	Antwoord
	andere bevoegdheden en instrumenten. Ambtelijke capaciteit zit onder andere in het (samen met de politie en de BVO) coördineren van (risico)wedstrijden, het analyseren van de risico's en het treffen van preventieve maatregelen. Voor het invoeren van de vergunningplicht is een wijziging van de APV noodzakelijk. In december 2023 ontvangt uw raad hiervoor een voorstel.
Investering Osse Brandweerkazerne. blz 129. De verbouwing is opgeschort. Wat is hiervan de achterliggende oorzaak? Heeft dit te maken met het feit dat de veiligheidsregio het niet wenselijk acht dat twee grote posten tegelijkertijd in verbouwing zijn? Of wordt de Osse kazerne uitgekleed omdat in Zeeland een groter steunpunt komt? Of is er een andere oorzaak van het uitstel?	In de oorspronkelijke planning is de renovatie/(ver)nieuwbouw van de kazerne in Oss naar 2024 verplaatst. De reden hiervoor was dat het kantoorgedeelte en het onderhoudsgedeelte van de kazerne Oss dan onderdak hebben gekregen in het nieuwe steunpunt in Zeeland. Door deze wijziging in de planning door te voeren hoeft de VRBN geen extra kosten te maken voor de tijdelijke voorzieningen, die nodig zijn om deze functies tijdens het verbouwproces van de kazerne Oss in de lucht te houden. In de voorbereidingen voor de vernieuwbouw van de huidige locatie heeft de VRBN, nog een alternatieve locatie onderzocht. Dit betrof de huidige locatie van het zwembad in Oss wat op termijn beschikbaar komt. Deze locatie is, na onderzoek en overleg, afgevallen. Er loopt momenteel nog een onderzoek naar een nieuwe locatie. In afwachting op de resultaten uit dit onderzoek zijn de voorbereidende werkzaamheden voor de vernieuwbouw van de kazerne opgeschort.
Waarom wordt er in de programmabegroting niks gezegd over de aanpak middelengebruik? Ook in relatie tot de bijdrage die consumenten van diverse middelen leveren aan de criminaliteit?	In de begroting is budget gevraagd voor jeugdpreventie, onder andere door inzet van Halt voor jongeren, scholen en ouders. Alcohol- en middelengebruik wordt hier in meegenomen.
Programma 9. Besturen in verandering van tijden	
Onze positie op de arbeidsmarkt verbeteren met een verhoging van de reiskostenvergoeding en opleidingen budget. Daarnaast aandacht voor werving en selectie en snel thuis voelen in onze organisatie. Waarop is deze veronderstelling gebaseerd, welke verbeteringen zijn noodzakelijk en waarom en welke gevolgen heeft dit voor de financiële meerbelasting van de begroting?	We hebben te maken met ontgroening en vergrijzing. Extra middelen om hier op in te spelen zijn opgenomen in de programmabegroting en de maatregelen worden daar ook toegelicht.

Vraag	Antwoord
Het vertrouwen dat de bevolking heeft in haar bestuur, speelt een zeer belangrijke rol in de veiligheid. Waarom besteed het bestuur geen aandacht aan het afnemende vertrouwen van de bevolking, die momenteel lager staat dan ooit tevoren?	We zien dit als een politieke vraag.
Zijn deze programma's v.w.b. het belang van de gehele gemeente nog wel met elkaar in evenwicht? (Zo ja, graag een gefundeerde uitleg)	We zien dit als een politieke vraag die onderdeel kan zijn van het debat.
Besturen, samenwerken, organiseren, innoveren en digitaliseren. De Gemeenteraad, het college van Burgemeester & Wethouders en de gemeentelijke organisatie werken samen aan een samenleving waarin we in verbinding zijn. In verbinding met onze inwoners, vrijwilligers, ondernemers en andere samenwerkingspartners. We doen dit voor de gehele Osse gemeente, ieder vanuit onze eigen rol. Belangrijke kernwaarden daarbij zijn: zichtbaar, betrouwbaar en realistisch. Gemeente Oss is integer en transparant met respect voor elkaars functies en posities. Participatie en betrokkenheid bij de besluitvorming is belangrijk. Dit stimuleren we actief en hebben en plek in onze manier van werken. We willen dat inwoners betrokken zijn de gemeenschap en actief meedoen en initiatief nemen. De heersende opvatting bij de bevolking, maar ook menig raads- en burgerlid, is dat deze twee alinea's absoluut niet overeenkomen met de praktijk. Daarmee is dit een hypothetische alinea geworden, geschikt als doel, maar de realiteit is ver weg. Belangrijk is dat het gemeentebestuur zich bezig houdt met de reële wereld en die ook realistisch benoemt om vervolgens de weg naar verbetering te zoeken en inhoud te geven. Waarom gebeurt dat hier niet?	We zien dit als een politieke vraag die onderdeel kan zijn van het debat.
We willen samen duurzaam vooruit. Om dit te realiseren is een sterke organisatie nodig. Oss groeit en de organisatie groeit mee. We willen dat onze bedrijfsvoering en dienstverlening een stevig fundament vormen, meegroeien en inspelen op veranderende omstandigheden en nieuwe wetgeving. Verdergaande digitalisering, meer samenhang tussen de verschillende onderdelen en adequate stuurinformatie verstrekken maken onderdeel uit van deze ontwikkeling. Ook het zijn van een aantrekkelijke werkgever, onze medewerkers faciliteren om	Oss groeit op meerdere gebieden, doordat we onder andere te maken krijgen met meer opgaves en wetgeving. Per programma wordt in de begroting onderbouwd hoe de opgaves te realiseren. U kunt als Gemeenteraad in debat over de inhoud van deze begroting. Daar waar het gaat over de digitalisatie, verwachten wij niet dat deze ontwikkeling eindigt.

Vraag	Antwoord
te kunnen groeien en het creëren van voldoende kennis en kunde om de opgaven uit te kunnen voeren is een belangrijke opgave. Deze alinea suggereert een directe relatie tussen stijgende bevolking en stijgende organisatie. Dat is echter niet zo. In onzekere tijden en beperktere middelen, neemt de kwaliteit van dit soort afwegingen in belang toe en daarmee de rationele afwegingen. Op welke manier wil het college de beschreven aanwas van de organisatie onderbouwen en rationaliseren? Waaruit blijkt dat Oss geen goed werkgever is, waardoor het college de extra voorzieningen bovenop de toch al niet slecht te noemen CAO wil honoreren? Voor de digitalisatie zijn al enorme kosten gemaakt en investeringen gepleegd. De vraag ontstaat waar dit eindigt?	
Het bestuur van Oss is integer en transparant. Het gesprek tijdens de besluitvorming is gericht op de zaak en niet op de persoon. Onze inwoners voelen zich betrokken bij de gemeenschap en herkennen de ruimte om deel te nemen aan onze besluitvormingsprocessen en aan activiteiten voor de gemeenschap in brede zin. Ook hier gaat het college voorbij aan de realiteit, die op verschillende punten tegenovergesteld wordt beleefd. Analoog aan de behandeling bij besturen ontstaat de vraag, waarom hier niet een weg naar verbetering wordt besproken?	Onder het kopje 2.1. Bestuur in dit Programma neemt de gemeenteraad altijd zelf een tekst op die is afgestemd in het Fractievoorzittersoverleg en wordt aangeleverd aan het College van B&W om op te nemen in de Programmabegroting. Deze vraag kan door het College dus niet technisch worden beantwoord maar kan geadresseerd worden in de raad.
De gemeenteraad wil zijn kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol goed invullen. We zijn kritisch op de manier waarop we vergaderen. Het moet duidelijk zijn hoe besluiten tot stand komen. Ook hier past een moment van bezinning. In het duale stelsel is de informatievoorziening tussen raad en college/ambtelijk apparaat van levensbelang. Juist daar schort veel aan en beïnvloed het werken van de actieve parttime raads- en burgerleden in negatieve zin. Een verbetering van die situatie zou, mede gelet op de nabije toekomst waarbij de samenwerking cruciaal zal worden, een speerpuntmoeten zijn. Waarom is dat niet het geval?	Hiervoor geldt hetzelfde antwoord: onder het kopje 2.1. Bestuur in dit Programma neemt de gemeenteraad altijd zelf een tekst op die is afgestemd in het Fractievoorzittersoverleg en wordt aangeleverd aan het College van B&W om op te nemen in de Programmabegroting. Deze vraag kan door het College dus niet technisch worden beantwoord maar kan geadresseerd worden in de raad.
Waarom krijgt de Gemeente Oss geen rijksbijdrage om de komende verkiezingen te organiseren? En wat is de gedachtegang hierachter?	Het Rijk ziet dit als een reguliere taak van gemeenten. Het Rijk heeft dit besluit genomen.

Vraag	Antwoord
op bld 141 staat: Wij zijn aangehaakt bij het programma Data. Kunt u beschrijven wat dit programma is en wat dit voor de gemeente Oss betekent? Wat is de relatie met de 'datastrategie' van de gemeente Oss?	
op bld 142 staat: We gaan Payroll aanbesteden Wat houdt dit in?	Payroll is een bijzondere vorm van het beschikbaar stellen van personeel. De payrollwerkgever neemt alle werkgeverslasten op zich en ontzorgt. Het payrollbedrijf zorgt onder andere voor de salarisadministratie en loonuitbetaling, arbeidscontracten en pensioenopbouw (bron: kvk.nl). We hebben uitzenden en payroll in de regio met een aantal organisaties gezamenlijk aanbesteed. Elk jaar kan elke aangesloten organisatie apart besluiten om deze contracten niet te verlengen. De ervaringen met de huidige payrollorganisatie waren aanleiding om te onderzoeken of niet verlengen (en eventueel opnieuw aanbesteden) een optie was. Nader onderzoek wat we zeer recent hebben uitgevoerd heeft uitgewezen dat de kosten (geld en tijd) die hiermee gemoeid zijn voor dit moment niet opwegen tegen de opbrengsten. We gaan payroll dit jaar dus nog niet aanbesteden.
op bld 151 wordt gesproken van een regiesysteem. Het doel van het regiesysteem is om de digitale dienstverlening te verbeteren en inwoners meer regie te geven over hun eigen vraag, terwijl de gemeente (samen met ketenpartners) ook efficiënter en effectiever kan (samen)werken. Gaat dit regiesysteem enkel binnen het sociaal domein ingezet worden? Kunt u aangeven hoe inwoners middels een regiesysteem meer regie krijgen over hun eigen vraag?	
Kan er een toelichting worden gegeven op onderstaande rechtspersonen/bestuurders (evt in combinatie met de genoemde stichtingen/organisaties), EN hoe zich dit verhoudt met de belangen die het college van Oss dient te behartigen. Kan (de schijn van) belangenverstrengeling worden uitgesloten? Welke juridische basis ligt hieraan ten grondslag? Frank den Brok > Pivot Park + G40, Wobine Buijs > Agrifood Capital + Stichting Agrifood, Dolf Warris > PMD afval, Kees van Geffen > Talentencampus Oss.	

Vraag	Antwoord
" Sinds kort is Oss aangehaakt bij de samenwerking BrabantStad (B7)": - Is er een akkoord gegeven door de raad om deze samenwerking aan te gaan, zo ja, wanneer en waar kunnen wij dat vinden? - Zijn de inwoners van Oss betrokken bij dit besluit om een samenwerking met BrabantStad aan te gaan, zo ja, wanneer is dat geweest en in welke vorm? - Welke kosten gaan gemoeid met deze samenwerking?	
Ook lezen we dat Oss is aangesloten bij de G40. - Heeft de raad hier in het verleden actief ingestemd met aansluiting bij de G40? - Zo ja, wanneer is dat geweest en waar kunnen wij dat vinden? - Wat is de concrete toevoeging van de G40 t.o.v. BrabantStad en het RNOB?	
Is het college bekend met de grondleggers van Agenda 2030? Zo ja, wie zijn er volgens het college de grondleggers van deze agenda? Zo niet, gaat u hier dan actief onderzoek naar doen? Waar is de democratische legitimering te vinden voor de uitvoering van deze Agenda 2030?	

<table>
<tr><th>Vraag</th><th>Antwoord</th></tr>
<tr><td>Programma 10. Financieel beleid</td><td></td></tr>
<tr><td>Geen bezuinigingen met behoud van degelijk financieel beleid; Verhoudt dit zich nog met de inhoud van de aanbiedingsbrief die dat, geheel terecht, anders beoordeelt?</td><td>Dit sluit naar onze mening volledig aan met elkaar.</td></tr>
<tr><td>We willen de lokale lastendruk voor onze inwoners en bedrijven laag houden. Hoe hoog is die lastendruk feitelijk t.o.v. vergelijkbare gemeenten in Nederland?</td><td>In de paragraaf lokale heffingen is volgende staatje opgenomen:

Op basis van de cijfers 2023 ziet het overzicht voor Oss er als volgt uit:

<table>
<tr><th>lastendruk</th><th>2022</th><th></th><th>2023</th><th></th></tr>
<tr><th>standaardwoning</th><th>Oss</th><th>Landelijk</th><th>Oss</th><th>Landelij</th></tr>
<tr><td>Onroerende zaakbelastingen</td><td>€ 370</td><td>€ 380</td><td>€ 380</td><td>€ 40</td></tr>
<tr><td>Afvalstoffenheffing</td><td>€ 266</td><td>€ 317</td><td>€ 276</td><td>€ 32</td></tr>
<tr><td>Rioolheffing</td><td>€ 174</td><td>€ 207</td><td>€ 178</td><td>€ 21</td></tr>
<tr><td>Totaal</td><td>€ 810</td><td>€ 904</td><td>€ 834</td><td>€ 94</td></tr>
</table>

Uit deze cijfers blijkt dat de lastendruk in Oss in 2023 € 111 onder het werkelijke landelijk gemiddelde ligt. In 2022 was dit € 94.

Het volledige rapport van het onderzoeksinstituut COELO kunt u hier vinden Atlas_2023_rapport.pdf (coelo.nl)</td></tr>
<tr><td>We streven er naar om de lokale lastendruk minimaal € 22,50 onder het landelijk gemiddelde te houden. Hoe verhoudt Oss zich met vergelijkbare gemeenten?</td><td>Zie bovenstaand antwoord en de link naar het Coelo rapport.</td></tr>
</table>

Vraag	Antwoord
Samen met de VNG zetten we in op de volgende punten: - Ophogen van het gemeentefonds en herstel van het accres vanaf 2026; - De opschalingskorting definitief te schrappen; - Een toereikende en stabiele indexering van het gemeentefonds om loon-, prijs- en volume- ontwikkelingen op te kunnen vangen, inclusief de stijging van de zorgvraag. In hoeverre is de programmabegroting rekening gehouden met dit streven?	Cijfermatig is hiermee geen rekening gehouden. We berekenen de algemene uitkering op basis van de huidige landelijke uitgangspunten.
Voor het jaar 2024 kiezen we voor een totale OZB verhoging van 6,2%. Voor het jaar 2024 kiezen we voor een verhoging van 13% voor de afvalstoffenheffing. Kunt u uitleggen waar deze 'keuze' vandaan komt? (Wat is het feitelijke probleem, welke oplossingsrichtingen zijn er, welke worden voorgestaan en welke niet, waarom leidt dit tot deze keuze) om duidelijk te krijgen, dat niet meteen naar verhoging van de beoogde beheerste lastendruk wordt gegrepen?	De OZB is verhoogd conform de uitgangspunten uit de kadernota. Deze bestaat uit een reguliere inflatie over 2024 en een correctie over de inflatie over 2023. Dus wat ons betreft een reguliere verhoging die passend is binnen de vastgestelde kaders. Voor de afvalstoffenheffing houden we vast aan een kostendekkend tarief, waarbij we de opgebouwde reserve afvalstoffenheffing inzetten om het tarief eerste jaar nog te matigen. De kosten van afvalinzameling stijgen fors, zoals u uit de begroting hebt kunnen lezen.
Bij activiteiten staan een aantal onderwerpen die om financiële onderbouwing en concretisering vragen?: 1. versterken we de control op deze projecten. Daarbij hoort een verdere professionalisering van aansturing van deze projecten. 2. Ondersteund via een extern bureau doen we dit met beperkte capaciteit. We stellen voor om 1 fte beschikbaar te stellen voor subsidiewerving om hier komende periode nog meer op in te zetten. 3. We blijven periodiek de betalingstermijn van onze facturen monitoren. We blijven streven naar 90% tijdige betaling te doen binnen 30 dagen. Bij het laatste onderwerp is het de vraag hoe het kan voorkomen dat facturen überhaupt niet op tijd worden betaald als monitoring kennelijk mogelijk is?	Punt 1: dit realiseren we binnen de beslaande formatie. We zien steeds meer grote projecten. En vanuit control willen we hier stevig op zitten. Punt 2: subsidies binnenhalen kost veel tijd en ook heb je hier specifieke kennis nodig van de subsidieregelingen, maar ook van de projecten/ ontwikkelingen die binnen de gemeente spelen. We verwachten dat we door meer capaciteit hiervoor vrij te maken, we meer subsidies binnen kunnen halen. Onze ruimtelijke ambities zijn ook erg groot, waardoor het binnenhalen van subsidies ook noodzakelijk is om deze projecten te kunnen realiseren. Punt 3: We monitoren dit inderdaad. We krijgen heel veel verschillende facturen binnen. Er kan onenigheid zijn tussen de afdeling en de leverancier over de factuur. Maar ook organisatorische oorzaken kunnen er zijn dat facturen later worden betaald, zoals vakanties (waarbij vervanging uitgangspunt is!), onduidelijke facturen (voor welke afdeling is deze) etc. We vinden het belangrijkom de norm van 90% te halen.

Vraag	Antwoord
Wat veroorzaakt de hoge stijging op de ranglijst van lokale lastendruk terwijl de gemiddelde woonlasten toenemen, de vraag ontstaat of en overeen komt met de werkelijke lastendruk of een verandering in registratie of interpretatie is?	De ranglijst wordt gepresenteerd door het onderzoeksinstituut COELO. Dit is dus gebaseerd op feitelijkheden en geen interpretatie. De stijging op de ranglijst komt doordat andere gemeenten hun lokale lastendruk meer hebben verhoogd dan dat wij in Oss hebben gedaan. Dit zie je ook terug in het gegeven dat het bedrag onder het landelijke gemiddelde toegenomen is. En daarbij rekent het COELO vanaf 2022 met de gemiddelde waarde van een koopwoning (zij betalen ook OZB) en niet meer van de gemiddelde waarde van de woning (koop en huur bij elkaar).
Wat is de oorzaak van de hoge dalende trend in betaalgedrag van de gemeente in 2022?	We vinden niet dat er sprake is van een hoge dalende trend. Het betaalgedrag lag in 2022 lager. Dit werd veroorzaakt door de invoering van een nieuw financieel systeem en ook doordat we het proces aangescherpt hebben (op advies van de accountant een strakker 4- ogen principe ingevoerd). Dit heeft gewenningstijd gekost.
Deze bijlage mist een overzicht waarin alle vormen van subsidie die door of vanwege de gemeente worden gehonoreerd, per subsidieontvanger achtereenvolgens worden weergegeven. De verschillende vormen van subsidie weergegeven in financiële belasting, gekoppeld aan het doel van de subsidie en de paragraaf in de programmabegroting is nodig voor een goede beschouwing. Vorig jaar is diezelfde behoefte overigens ook gesteld. Wilt u daarom nu voorzien in een dergelijk overzicht?	We maken dit subsidieoverzicht zoals eerder door de gemeenteraad is gewenst. Hierin staat per programma en per product welke subsidieregelingen we kennen en welk bedrag hiervoor begroot is. Dit is behoorlijk uitgebreid. Dit is naar onze mening een passend niveau wat hoort bij de kaderstellende rol van de gemeenteraad. Dus op dit moment houden we vast aan dit overzicht en voegen we hier niets aan toe.